

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

นายณัฐพล แหลมทองกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

131535

ชื่อ	นายณัฐพล แหลมทองกลาง
เลขที่	266558
เลขทะเบียน	อ. 362.29 ๒๖/๑๓๗
เลขเรียกหนังสือ	2566

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2566

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายณัฐพล แผลมทองกลาง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โภคสกลิตติอัมพร)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาค)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันท์)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... 3 ก ม ค 2566 ปี.....

ชื่อเรื่อง : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย : นายณัฐพล แผลมทองกลาง

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และ (3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จำนวน 399 คน โดยสุทธทาโรยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน และปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน สามารถร่วมกันทำนาย ได้ร้อยละ 62.10 และ (3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างความเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ปลุกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชนและหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดอย่างเพียงพอ

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, การมีส่วนร่วม, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

Title : Factors Affecting People's Participation
in Drug Prevention and Solution
in Kaset Wisai District Roi Et Province

Author : Mr. Nathaphon Laemthonglang

Degree : Master of Public Administration (Public Administration)
Rajabhat Maha SaraKham University

Advisor : Associate Professor Dr.Yupaporn Yupas
Assistant Professor Dr.Phakdee Phosing

Year : 2023

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to study the level of people's participation in drug prevention and solution in Kasetwisai District Roi Et Province, (2) to study the factors affecting people's participation in the prevention and solution of drug problems in Kasetwisai district, and (3) to study recommendations on factors affecting people's participation in preventing and solving drug problems in Kasetwisai District. Roi Et Province The sample consisted of 399 people aged 18 years and over in Kaset Wisai district by Taro Yamane formula. The research tools were the estimation scale questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, frequency, standard deviation. and multiple regression analysis

The results of the research showed that (1) the level of people's participation in drug prevention and solution in Kasetwisai district Roi Et Province, (2) Factors Affecting People's Participation in Drug Prevention and Solution in Kaset Wisai District Roi Et Province, including the factors of information perception Community Leadership Factors and community network factors can predict together 62.10%, and (3) recommendations on factors affecting people's participation in preventing and solving drug problems in Kaset Wisai district. Roi Et Province As a result, relevant agencies should increase public relations with local people. Build awareness about drugs leading to building trust and providing information to government agencies. Cultivating good values in youth promote awareness of the dangers of drugs There is a meeting of community leaders to discuss problems in each community. and find ways to prevent and solve drug problems

together Community leaders should liaise with relevant authorities and provide truthful information in the area. Adequate budget should be allocated for anti-narcotics campaign activities.

Keywords: Influence Factors, Participation, Prevention and Solution to Drug Problems

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สิัญญา เคนาภูมิ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายอำเภอเกษตรวิสัย ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ประชาชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา และขอขอบคุณ พ่อ แม่ ที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวก และให้กำลังใจข้าพเจ้าตลอดมา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นายณัฐพล แหลมทองกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	8
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	17
2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	42
2.4 บริบททั่วไป	56
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	68
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
3.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	70
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	71
3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	72
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	73
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิจัย	76
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย	76
4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย	77
4.3 ผลการวิจัย	78

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
5.1 สรุป	99
5.2 อภิปรายผล	101
5.3 ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	113
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	124
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	127
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	130
ประวัติผู้วิจัย	131

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	จำนวนตำบล หมู่บ้าน และประชากร อำเภอเกษตรวิสัย	58
2.2	สรุปสภาพปัญหา และความต้องการในด้านยาเสพติด/อาชญากรรม ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	62
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร์ และอาศัยอยู่หมู่บ้าน /ชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	70
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายตำบล	80
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำแนกเป็นรายข้อ	81
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกเป็นรายข้อ ...	82
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน จำแนกเป็นรายข้อ	83
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน จำแนกเป็นรายข้อ	84
4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ จำแนกเป็นรายข้อ	85
4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายตำบล	86
4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม วางแผน จำแนกเป็นรายข้อ	87
4.10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม ดำเนินงาน จำแนกเป็นรายข้อ	88

ตารางที่	หน้า
4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม ประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ	89
4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร	91
4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	92
4.14 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	93
ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	125
ค.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	128

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	57
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย	68

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จากทั่วโลก พบว่า สถานการณ์ปัญหาด้านยาเสพติดมีการแพร่กระจายไปทั่วโลก โดยพื้นที่ที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุดจะอยู่บริเวณประเทศในแถบ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทวีปยุโรป และยังพบในประเทศออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 2016 พบว่า มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลก 275 ล้านคน คิดเป็น 5.6% ของประชากรโลก ซึ่งยังเป็น อัตราคงที่ และเมื่อจำแนกตามชนิดของยาเสพติด พบว่า กัญชาเป็นตัวยามีผู้ใช้มากที่สุด 192 ล้านคน รองลงมา คือ กลุ่มฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น 53 ล้านคน และกลุ่มยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine-Type Stimulants: ATS) 34 ล้านคน เอ็กซ์ตาซี 21 ล้านคน และโคเคน 18 ล้านคน ตลาดยาเสพติดสังเคราะห์ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะยาเสพติดสังเคราะห์ที่มีส่วนผสมของแอมเฟตามีน (Amphetamine-Type Stimulants: ATS) ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ และเอ็กซ์ตาซี (MDMA) รวมไปถึงสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทชนิดใหม่ (New Psychoactive Substances: NPS) ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงปี ค.ศ. 2009–2017 พบ NPS ทั้งหมด 803 ชนิด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหายาเสพติดมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามสภาพ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ป.ป.ส. (2562) กล่าวว่า ปัญหายาเสพติด ในประเทศไทยนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของชาติ ซึ่งมักจะนำไปสู่การเกิดปัญหาอาชญากรรมซึ่งมีผล โดยตรงต่อความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งประเทศไทย ประสบปัญหายาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่การผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่การแพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านของยาเสพติด ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ 2561 พบการจับกุม ยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 โดยเฉพาะยาบ้า ยาไอซ์ และเฮโรอีน จากสถิติการจับกุม ของกลางยาเสพติดในปีงบประมาณ 2561 สามารถยึดยาบ้าได้ 302 ล้านเม็ด ยาไอซ์ 18,526 กิโลกรัม เฮโรอีน 903 กิโลกรัม และกัญชา 16,399 กิโลกรัม ปริมาณยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามามีมากเกิน ความต้องการใช้ในประเทศส่งผลให้ราคายาเสพติด ลดลง ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ยังคง เป็นยาบ้า รองลงมา คือ ยาไอซ์ และกัญชา ตามลำดับ ในส่วนของการลำเลียงยาเสพติดของกลุ่มการค้า ในพื้นที่แพร่ระบาด ปัจจุบันกลุ่มผู้ค้าหลีกเลี่ยงการส่งมอบให้กับกลุ่มผู้ซื้อโดยตรงแต่จะใช้บริการติดต่อ ผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ แล้วแจ้งจุดวางยาเสพติด (Dead Drop) เป็นการตัดตอนในกระบวนการส่งมอบ และยังเป็นการต่อต้าน การสืบสวนขยายผลจากทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มการค้ารายย่อย นิยมซื้อขายยาเสพติด ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่กับการส่งมอบยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด 1) ประเทศไทยยังคงเผชิญ กับปัญหายาเสพติดที่ผลิตมาจากแหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำโดยพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด 2) ยาบ้า ยังเป็นตัวยาลึกที่มี

การแพร่ระบาดในประเทศไทยและในขณะเดียวกันประเทศไทยถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติดและเส้นทางลำเลียงผ่าน เพื่อส่งไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา ไปยังประเทศที่สาม 3) เฮโรอีน มีแนวโน้มการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงใหม่ 4) กลุ่มผู้ติดยาเสพติดมีแนวโน้มใช้เคตامينมากขึ้นเห็นได้จากสถิติการจับกุมและผู้เข้าบำบัดรักษาที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) กรมการแพทย์ (2562) เผยปัญหาเสพติดแพร่ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน อายุ 12-17 ปี ควรเน้นให้พ่อแม่ดูแลให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดี หากพลาดพลั้งไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด นายแพทย์ภาสกร ชัยวานิชศิริ รองอธิบดีกรมการแพทย์ กล่าวว่า จากข้อมูลการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดของ สบยช. ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2561 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2562 พบผู้ป่วยทั้งหมด 3,803 คน เป็นเพศชาย 3,256 คน คิดเป็นร้อยละ 85.62 และเพศหญิง 547 คน คิดเป็นร้อยละ 14.38 กลุ่มผู้ป่วยที่มากที่สุดอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-24 ปี จำนวน 726 คน รองลงมาได้แก่ช่วงอายุระหว่าง 25-29 ปี จำนวน 692 คน ประเภทของยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า สุรา และยาไอซ์ นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาเสพติดแพร่ระบาดมากขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านี้ คือ อนาคตของชาติ เป็นวัยที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดยาเสพติด เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายที่เริ่มก้าวเข้าสู่วัยรุ่น มีความอยากรู้อยากลอง มีความเป็นตัวของตัวเอง หากเยาวชนกลุ่มนี้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สมองจะถูกทำลายเสี่ยงต่อการเกิดอาการทางจิตประสาทอย่างถาวรในอนาคตส่งผลถึงการเรียนและอาจชักชวนเพื่อนให้มายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทำให้ปัญหาเสพติดเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ ครอบครัว ผู้ปกครอง สามารถป้องกันบุตรหลานโดยการอบรมเลี้ยงดู ให้ความรักความอบอุ่น สอนให้เห็นถึงผลกระทบของยาเสพติดและเป็นแบบอย่างที่ดี หากพลาดพลั้งเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วต้องดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้องและให้กำลังใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้น นายแพทย์สรายุทธ์ บุญชัยพานิชวัฒนา ผู้อำนวยการสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กล่าวเพิ่มเติมว่า

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน สบยช. มีภารกิจหลักในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาและสารเสพติดทุกชนิด ซึ่งรูปแบบการบำบัดรักษายาเสพติดแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบผู้ป่วยนอกให้การรักษาในรูปแบบกาย จิต สังคมบำบัดแบบไปกลับใช้กระบวนการรักษาทางกาย การปรับเปลี่ยนความคิด พฤติกรรมและรูปแบบผู้ป่วยในเน้นกระบวนการบำบัดให้ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็งมีครอบครัวเป็นหลักสำคัญโดยแพทย์และทีมสหวิชาชีพจะให้การบำบัดรักษาอาการขาดยา รวมถึงภาวะแทรกซ้อนทางกาย ทางจิต จนอาการดีขึ้นและให้การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ ผู้ป่วยจะได้เรียนรู้การใช้กระบวนการทางจิตวิทยาในการแก้ไขปัญหา การเสริมสร้างพลังใจให้เข้มแข็ง รู้จักหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการเสพยาเสพติด รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจตคติ ในการเลิกเสพยาเสพติดได้ ซึ่งต้องใช้เวลาในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูอย่างน้อย 3-4 เดือน และติดตามดูแลช่วยเหลือหลังผ่านการบำบัดประมาณ 1 ปี

แผนปฏิบัติการ “ยุทธการสาเกตนคร” กวาดล้างยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับนโยบายจากรัฐบาลเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดร้อยเอ็ด (ศอ.ปส.จ.ร.อ.) จึงได้จัดทำโครงการแผนปฏิบัติการ “ยุทธการสาเกตนคร” กวาดล้างยาเสพติด จังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2561 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดให้ปรากฏเห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม 2) เพื่อสร้างกระแสและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานภาครัฐ 3) เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4) เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดเกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีวิถีชีวิตที่เป็นไปอย่างสงบสุข อันเนื่องมาจากปัญหายาเสพติดและปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนสิ่งอบายมุขต่าง ๆ ลดน้อยลงและมีเป้าหมายการดำเนินงานลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 20 อำเภอ 2,446 หมู่บ้าน ให้ปรากฏผลชัดเจนเป็นรูปธรรมโดยให้ความสำคัญต่อการบูรณาการการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

1. ปฏิบัติการเข้มขัน ศป.ปส. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนด ผู้ใหญ่บ้านชุดพิทักษ์สาเกตตำบลที่รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่ ดำเนินการการตั้งด่าน จุดตรวจ/จุดสกัด ในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อกีดกัน ป้องปราม ตรวจค้น ปิดล้อม จับกุมฯลฯ ตามกฎหมายอย่างจริงจังและเต็มกำลัง

2. ปฏิบัติการ Rex-Ray ศป.ปส.อ. มอบหมายชุดพิทักษ์สาเกตตำบลร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ดำเนินการ Rex-Ray ค้นหา ผู้ค้า ผู้เสพ ผู้ที่เกี่ยวข้องยาเสพติดหรือกลุ่มเสี่ยง โดยกระบวนการประชาคมหมู่บ้านและจัดส่งบัญชีรายชื่อให้ ศป.ปส.อ. ตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลสารสนเทศยาเสพติด

3. ปฏิบัติการหมู่บ้าน/ชุมชน ศป.ปส.อ. ร่วมกับทหาร ตำรวจ ชุดพิทักษ์สาเกตตำบล ผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน ดำเนินกิจการปิดล้อม ตรวจค้น กัดค้นให้ผู้ค้าผู้เสพแสดงตัว ดำเนินการกับผู้ค้า ตามกฎหมาย ส่งผู้เสพเข้าบำบัด ควบคุมปัญหาและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและสร้างภูมิคุ้มกัน ใช้กลไกคณะกรรมการ (กม.) รวมทั้งการกีดกัน สลายโครงสร้างการค้า ยาเสพติดเพื่อสกัดกั้นและควบคุมแพร่ระบาดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนให้มากที่สุด

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นส่วนราชการ สังกัด กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ได้มีนโยบายในการปรับกระบวนการทำงานเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านยาเสพติดในพื้นที่ให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมการปกครองและจังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้มอบหมายให้กลุ่มงานความมั่นคง ดำเนินงานด้านยาเสพติดร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการ รวมถึงให้ความสำคัญในการเฝ้าระวังและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่อาจมีผลต่อยาเสพติดอย่างจริงจัง ได้แก่ สถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก บ้านเช่า ที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ ร้านเกมส์ ร้านอินเทอร์เน็ต โต๊ะสนุกเกอร์ ร้านค้าแอบแฝงพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุม แก๊งมอเตอร์ไซด์ซิ่ง กลุ่มแก๊งต่างๆ โดยให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมากน้อยเพียงใดและปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุที่ทำให้

ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดภายในพื้นที่เพื่อนำเอาผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในพื้นที่เขตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ยังเป็นการลดอัตราเสี่ยงของคนติดยาเสพติดภายในชุมชน รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

1.3.2.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1.3.2.2 ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชน

1.3.2.3 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน

1.3.2.4 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

1.3.2.5 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จาก 175 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้น 98,370 คน

1.4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จำนวน 399 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ (Yamane, 1967)

1.4.1.3 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ปลัดอำเภอ (ฝ่ายความมั่นคง) ผู้แทนตำรวจอำนวยการอำเภอเกษตรวิสัย ผู้แทนสาธารณสุขอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน รวม 10 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.4.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชน ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

1.4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด โดยตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการทบทวนและสังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่

อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน พ.ศ. 2563

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด หมายถึง เงื่อนไขหรือเหตุที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การติดตามข่าวสารยาเสพติดจากการสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อวิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคมออนไลน์ ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ รับรู้ข่าวสารการปราบปรามยาเสพติด จากหน่วยงานราชการ ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำชุมชน

2. ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง อยากรู้คนในชุมชนและเยาวชนห่างไกล ยาเสพติดและเกิดการพัฒนาต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปลอดภัย ยาเสพติด มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสาร หรือนโยบายภาครัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติดยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้ สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข

3. ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน หมายถึง มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดภัย ยาเสพติด ใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติดร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบ ของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด

4. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหา ยาเสพติดผู้นำชุมชนกระตุ้นให้มีประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงานผู้นำชุมชน โนม่น้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดีหรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติดและประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ หมายถึง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชนในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด เมื่อเกิดผู้ติดยาเสพติด สามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนมีความตั้งใจมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมวางแผน หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการทำงานป้องกันยาเสพติดร่วมกัน ร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันยาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและร่วมคิดหาวิธีการป้องกันปัญหายาเสพติด ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในชุมชนเพื่อวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติด วางแผนนำผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง

2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้ความร่วมมือและข้อมูลที่แท้จริง ร่วมเป็นคณะกรรมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชนเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวของตนเองไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด ร่วมประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมประเมินผล หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของโครงการป้องกันยาเสพติดยาเสพติด มีการประเมินหมู่บ้านปลอดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ร่วมประเมินผลการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ประเมินผลคนในครอบครัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ประเมินผลความคืบหน้าในการลงพื้นที่กวาดล้างยาเสพติด

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะเป็นการกิน ฉีด สูบหรือดม มีผลเสียต่อร่างกาย พฤติกรรม อารมณ์ของผู้ใช้สารเคมี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายและจิตใจ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.3 เพื่อนำผลสรุปที่ได้จากการวิจัยไปใช้กำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
4. บริบทพื้นที่วิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งซึ่งนี้ได้มีบุคคลต่าง ๆ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังนี้

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรรณิกา ชมดี (2524, อ้างถึงใน สุดาวรรณ มีบัว, 2547, น. 39) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมมารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการโดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526, น. 31) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมทุกอย่างให้มากที่สุดเพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำงานตามที่เขาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการ การที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้นจะทำให้เขาพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527, น. 42) สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สุจินต์ ดาววิระกุล (2527, อ้างถึงใน พิษณุวัตร วรรณกุล, 2538, น. 32) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง เพื่อตัวประชาชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเองและมีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังที่ปรารถนาหรือที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอก

ดุซุฎี อายูวัตน์ และคณะ (2535, น. 7) สรุปรว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุดโดยการที่เข้าร่วมอาจจะเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการโดยการผ่านกลุ่มหรือองค์กรเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ธวัช มกรพงศ์ (2537, อ้างถึงใน สุदारวรรณ์ มีบัว, 2547, น. 39) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่าการพัฒนาชนบทที่ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องยึดหลักการให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันทำคนละไม้ละมือและให้ถือว่าการพัฒนาชนบทเป็นหน้าที่รับผิดชอบของชาวชนบททุกคน

Creighton (2008, p. 5) การมีส่วนร่วม (Participation) มีความหมายต่าง ๆ กันมากมาย บางคนใช้คำคำนี้ราวกับว่าเป็นคำเดียวกับการให้ข้อมูลต่อสาธารณชน (Public Information Programs) กล่าวคือ เป็นการทำให้ข้อมูลไปถึงสาธารณชน บ่อยครั้งที่มีการใช้คำนี้อธิบายถึงการประชาพิจารณ์ (Public Hearings) ซึ่งเปิดโอกาสให้เป็นสาธารณชนได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่องค์การประสงค์จะดำเนินการ คำนี้ยังใช้เพื่อแสดงนัยถึงการบรรลุข้อตกลงร่วมกันกับสาธารณะที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการนั้น

Keith (1972, p. 5) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

Erwin (1976, p. 138) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปรได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงหรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น

2.1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532, น. 276-277) กล่าวว่า ปัจจุบันในการพัฒนา ทั้งโดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนให้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนได้บางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาได้อีกด้วย

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการ (Means) ที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ให้กับประชาชนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติเองได้อย่างถูกต้อง

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมพลังความคิด พลังกาย พลังใจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ (Decentralization)

5. การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคม และการเมือง (Socio-Political Philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผล

6. การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา การพัฒนาใด ๆ ก็ตาม ถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการใดนั้นก็ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบกับความล้มเหลวในที่สุด

2.1.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ทงศ์ศักดิ์ อุ่มไข่น้ำ (2540) ได้กล่าวถึง ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีลักษณะหรือขอบเขตของการมีส่วนร่วม ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

Cary (1976, อ้างถึงใน กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, 2542) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องพิจารณาจากเจตนาพร้อมและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม (Willingness to Participate) เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา/การตัดสินใจในเรื่อง ๆ อันจะทำให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Ability to Participate)

3. การมีส่วนร่วมอยู่อยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ (Freedom to Participate) ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับขู่เข็ญ จากผู้ที่เหนือกว่า (One Must Not to be Master of Another)

Uphoff (1981, อ้างถึงใน กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, 2542) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่ออธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในแง่ของขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมได้ 4 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ระยะเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ที่เป็นไปทั้งในรูปของการเข้าร่วมโดยมีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรหรือการเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมถึงการเข้าร่วมในการลงแรงและร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัวอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างควบคู่กันไป

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในรูปแบบนี้นับเป็นการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

Cohen and Uphoff (1981) ได้จำแนกชนิดของการมีส่วนร่วมเอาไว้ 4 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจ ช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินโครงการ (Implementation) ในส่วนที่เป็น องค์ประกอบของการดำเนินโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้ บ้างและจำทำประโยชน์ด้วยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและงบประมาณ และการขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ อันเกิดจากโครงการนั้น ๆ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาการกระจายผลประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลโครงการ (Evaluation) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความคิดเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2.1.4 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ฉ้ออ่าน วุฒิสถาภการรักษาศาสนา (2526, น. 33-34) ได้จำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม ไว้ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ

- ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดความต้องการ
- ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนดำเนินงาน
- ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการ
- ขั้นที่ 4 ขั้นติดตามผลงาน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, อ้างถึงใน สุดาวรรณ มีบัว, 2547, น. 39) ได้จำแนกรูปแบบ การมีส่วนร่วมออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้ง ของประชาชน เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มต่าง ๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยอ้อม (Indirect Participation) เป็นการมีส่วนร่วม โดยผ่านองค์กรตัวแทนของประชาชน เช่น กรรมการกลุ่ม คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กร ที่ไม่ใช่ผู้แทนประชาชน เช่น สถาบัน หรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม เมื่อใดก็ได้ตลอดเวลา

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, น. 35) กล่าวถึง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ดังนี้

1. องค์กรประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ มีการรวมตัวกันเองเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อร่วมทำประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน
2. องค์กรประชาชนที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรประชาชนที่ทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนหรือตามที่ระเบียบกฎหมายบัญญัติบทบาทหน้าที่ว่า เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล มูลนิธิต่าง ๆ
3. ตัวแทนบุคคล หรือตัวแทนองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมของรัฐบาล คณะกรรมการเฉพาะกิจ

บัญชา แก้วส่อง (2531, น. 15-19) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหา กำหนดความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผนพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือการเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนาหรือยอมรับผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนา ทั้งด้านวัตถุและจิตใจที่แสดงออกมาในเชิงรูปธรรมต่อสังคมหรือบุคคลก็ตาม

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินผลการพัฒนาที่ได้กระทำไปว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าที่ทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินรวบยอด (Summative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลรวมโดยรวมหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2539, น. 41) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
 - 1.1 การค้นหาสาเหตุของปัญหาและกำหนดความต้องการ
 - 1.2 การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
 - 2.1 การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
 - 2.2 การกำหนดวิธีการและแนวทางในการดำเนินงาน
 3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
 - 3.1 การสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทุนทรัพย์ วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน
 - 3.2 การเข้าร่วมบริหาร ประสานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
 4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล
 - 4.1 การร่วมประเมินผลที่ได้กระทำโครงการว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด
 - 4.2 การควบคุม การตรวจสอบโดยประชาชน
- สุदारรณ์ มีบัว (2547, น. 39) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริจาค
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง

จากรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้หลายรูปแบบและหลายขั้นตอน ทั้งโดยตรงและทางอ้อมในขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การกำหนดความต้องการการวางแผน การดำเนินการ จนถึงติดตามประเมินผล ทั้งนี้ในการศึกษาครั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั่นเองทั้งหมดก็จะครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการวางแผน ดำเนินการ ขึ้นรับรู้ผลประโยชน์ และติดตามประเมินผล

2.1.5 เจื่อนใจและหลักการของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจื่อนใจของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนที่สำคัญที่จะกระตุ้นหรือโน้มนำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้โดยมีผู้กล่าวถึงเจื่อนใจการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวถึง เจื่อนใจสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้อย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participate)
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participate)

นอกจากเงื่อนไข 3 ประการแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังอยู่กับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมในสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าผลตอบแทนที่จะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทอกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

กองราชการส่วนตำบล (2543, น. 9) กล่าวถึง การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล ดังต่อไปนี้

1. ร่วมคิดกำหนดความต้องการ

เทศบาลตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่ม เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาหรือเป้าหมายการพัฒนาของเทศบาลตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลายเพื่อกำหนดเป็นภาพแห่งความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้จะต้องร่วมกำหนดแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นประกอบกับแนวคิดวิทยาการใหม่ ๆ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยจะต้องเลือกแนวทางที่ดีที่สุดเหมาะสมกับสภาพพื้นที่สอดคล้องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและทิศทางการพัฒนาประเทศ

2. ร่วมจัดทำแผนพัฒนา

หลังจากที่เทศบาลตำบลและประชาคมได้ร่วมกันคิด กำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็ต้องกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมาย ก็คือ การกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

2.1 เทศบาลตำบล ควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล ในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน/โครงการ

2.2 เทศบาลตำบล ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงาน โครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้นเพื่อให้เทศบาลตำบลได้พิจารณาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาของเทศบาลตำบล

3. ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาของเทศบาลตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59

4. เทศบาลตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของเทศบาลตำบลเพื่อสนองตอบปัญหาความต้องการของประชาชนและเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐบาล โดยใช้แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเป็นแนวทางการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี/หรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

5. ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล

การนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ และได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาลตำบล และได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

5.1 การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา เข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

5.2 ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชาคมร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ-จัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

5.3 การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานนอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณ เทศบาลตำบล ควรจะได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง

สุวิทย์ โปธิราชา (2543, น. 17) ได้เสนอเงื่อนไขเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ข้อ คือ

1. รัฐต้องมีการยอมรับในแนวคิดของการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนในขั้นต้น และบรรจุหลักการนี้ไว้ในแผนหรือนโยบายในระดับต่าง ๆ ด้วย

2. ประชาชนต้องมีพื้นฐานองค์กรของประชาชนที่สามารถเป็นตัวแทนในการเจรจาต่อรองกับกลุ่มผลประโยชน์และบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ได้

3. ประชาชนต้องมีความเป็นอิสระในแนวคิดริเริ่ม การตัดสินใจในระดับท้องถิ่นเพื่อกำหนดกิจกรรมของตนเอง

4. ชุมชนจะต้องมีการไหลเวียนของข่าวสาร และความรู้ใหม่ ๆ โดยเฉพาะหลักการและปรัชญาของการพัฒนา เทคนิควิธีในการจัดสรรทรัพยากร และความรู้ทางการบริหารงาน

5. ชุมชนต้องได้รับการสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคที่จำเป็นด้วยโดยเฉพาะในระยะเริ่มต้น

โดยเทศบาลตำบลจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนาโดย

1. ให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการ
2. ให้ประชาชนร่วมดำเนินการ/และร่วมรับผิดชอบ
3. ให้ประชาชนเป็นผู้รับประโยชน์

จากการทบทวนทั้งกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลและประเด็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดังกล่าวในข้างต้น ซึ่งจะเห็นว่าในกระบวนการวางแผนนั้น จะประกอบด้วย กระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ จะศึกษาขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนติดตามและประเมินผล ชี้นำแผนไปสู่การปฏิบัติ ตามขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาของ กองราชการส่วนตำบล (2543, น. 19)

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่มการตัดสินใจ การร่วมการปฏิบัติ และรับผิดชอบต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง ในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำหรืออาจอยู่ในฐานะผู้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระการทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2.1 ความหมายและประเภทของยาเสพติด

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของยาเสพติดไว้มากมาย ดังนี้

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ยาเสพติด คือ สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับมีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึง ยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (มาตรา 4) ยาเสพติดให้โทษ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท (มาตรา 7) เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม เนื่องจากแต่ละประเภทมีอันตรายและความจำเป็นในการแพทย์ไม่เหมือนกัน รายชื่อยาเสพติดให้โทษตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข แก้ไขเพิ่มเติมถึงประกาศ กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง มี 38 รายการที่สำคัญ คือ เฮโรอีน แอมเฟตามีน แมทแอมเฟตามีน เอ็กซ์ตาซี และแอลเอสดี

ประเภทที่ 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป มี 102 รายการที่สำคัญ คือ ใบโคคา โคคาอิน โคเคอิน ยาสกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง เมทาโดน มอร์ฟีน ฝิ่นยา ฝิ่นที่ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งเพื่อใช้ในทางยา) ฝิ่น (ฝิ่นดิบ ฝิ่นสุก มูลฝิ่น)

ประเภทที่ 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับยาและมียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ คือ ยารักษาโรคที่มียาเสพติดประเภท 2 เป็นส่วนประกอบอยู่ในสูตร เช่น ยาแก้ไอ ยาแก้ท้องเสีย

ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือ 2 มี 32 รายการที่สำคัญ เช่น อาเซติก แอนไฮไดรต์ อาเซติก คลอไรด์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกาย ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติดก่อให้เกิดพิษเรื้อรังทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา

สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2544) ให้ความหมายของยาเสพติดว่า หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือสารที่สังเคราะห์ขึ้นเมื่อนำเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวันหรือวันละหลาย ๆ ครั้ง ลักษณะสำคัญของสารเสพติดจะทำให้เกิดอาการหรืออาการที่ผู้เสพจะแสดงออก ดังนี้

1. เกิดอาการตื้อยาหรือต้านยาและเมื่อติดแล้วต้องการใช้สารนั้นในปริมาณมากขึ้น
2. เกิดอาการขาดยา ถอนยา หรืออยากยา เมื่อใช้สารนั้นเท่าเดิม ลดลง หรือหยุดใช้
3. มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา
4. สุขภาพร่างกายทรุดโทรมลงเกิดโทษต่อตนเอง ครอบครัวผู้อื่น ตลอดจนสังคมและประเทศชาติ

โดยสำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้แบ่งประเภทของยาเสพติดออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทของยาเสพติด จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งเป็น 4 ประเภท
 - 1.1 ประเภทกดประสาท ได้แก่ ฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยานอนหลับ ยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีนเมาทุกชนิด รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ แล็กเกอร์ น้ำมันเบนซิน กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพยาเสพติดมีร่างกายซูบซีด ผอมเหลือง อ่อนเพลีย ฟุ้งซ่าน อารมณ์ เปลี่ยนแปลงง่าย
 - 1.2 ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า ยาอี กระทั่งอม โคเคน มักพบว่าผู้เสพยาเสพติดจะมีอาการหงุดหงิด กระวนกระวาย หวาดระแวง บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง หรือทำในสิ่งที่คนปกติไม่กล้าทำ เช่น ทำร้ายตนเอง หรือฆ่าผู้อื่น เป็นต้น
 - 1.3 ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ แอลเอสดี และเห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพยาเสพติดมีอาการประสาทหลอน ฝันเพื่องเห็นแสงสีวิจิตรพิสดาร หูแว่ว ได้ยินเสียง ประหลาดหรือเห็นภาพหลอนที่น่าเกลียดน่ากลัว ควบคุมตนเองไม่ได้ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต
 - 1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ ทั้งกระตุ้นกดและหลอนประสาทร่วมกัน ได้แก่ ผู้เสพยาเสพติดมักมีอาการหวาดระแวง ความคิดสับสนเห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้และป่วยเป็นโรคจิต
2. แบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามแหล่งที่เกิด ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - 2.1 ยาเสพติดธรรมชาติ คือ ยาเสพติดที่ผลิตมาจากพืช เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน กระทั่งอม กัญชา เป็นต้น
 - 2.2 ยาเสพติดสังเคราะห์ คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี เอ็คตาซี เป็นต้น

3. แบ่งตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท

3.1 ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 ได้แก่ เฮโรอีน แอลเอสดี แอมเฟตามีน หรือ ยาบ้า ยาอี หรือ ยาเลิฟ

3.2 ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้แต่ต้องใช้ภายใต้การควบคุมของแพทย์และใช้เฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น ได้แก่ ผีน มอร์ฟีน โคเคน หรือ โคคาอิน โคเคอิน และเมทาโดน

3.3 ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 3 ยาเสพติดประเภทนี้ เป็นยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดประเภทที่ 2 ผสมอยู่ด้วย มีประโยชน์ทางการแพทย์ การนำไปใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นหรือเพื่อเสติดจะมีโทษกำกับไว้ยาเสพติดประเภทนี้ ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีตัวยาโคเคอิน ยาแก้ท้องเสียที่มีฝิ่นผสมอยู่ด้วยยาฉีตระงับปวดต่าง ๆ เช่น มอร์ฟีน เพทิดีน ซึ่งสกัดมาจากฝิ่น

3.4 ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 4 คือ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 ยาเสพติดประเภทนี้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการบำบัดโรคแต่อย่างใด และมีโทษกำกับไว้ด้วย ได้แก่ นายาอะเซติกแอน ไฮโดรย และอะเซติลคลอไรด์ ซึ่งใช้ในการเปลี่ยนมอร์ฟีนเป็นเฮโรอีน สารคลอซูไดอีเฟคริน สามารถใช้ในการผลิตยาบ้าได้ และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทอีก 12 ชนิด ที่สามารถนำมาผลิตยาอีและยาบ้าได้

3.5 ยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 5 เป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าขายอยู่ในยาเสพติดประเภทที่ 1 ถึง 4 ได้แก่ ทุกส่วนของพืช กัญชา ทุกส่วนของพืช กระท่อม เห็ดขี้ควาย

2.2.2 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562 โดยได้ยึดกรอบแนวคิดและทิศทาง ของแผน ประกอบด้วย ดังนี้

1. ร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงและกำหนดให้จัดทำร่างแผนแม่บทการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงดังกล่าว

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) โดยประเด็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การเสริม สร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน เป้าหมายที่ 4 ประเทศไทยมีความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ และนานาชาติในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ตัวชี้วัดที่ 4.4 จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

3. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2558

4. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อกรอบทิศทางนโยบายและทิศทางการดำเนินงานในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง

5. ประมวลข้อสั่งการระดับนโยบายของรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งระบบตั้งแต่ปัญหาต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำอย่างต่อเนื่องและประสานสอดคล้อง

โดยแผนการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562 ได้กรอบแนวทาง ในการดำเนินงานไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการป้องกันยาเสพติดด้านการป้องกันยาเสพติด ขับเคลื่อนด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ

1.1 ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยมีจุดเน้น เพื่อการส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กปฐมวัยและป้องกันเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ที่มีความเสี่ยงของปัญหา ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประกอบด้วย 4 แผนงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็ก และเยาวชนในสถานศึกษา 2) แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนนอก สถานศึกษา 3) แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดกลุ่มผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบการ 4) แผนงานสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้ชุมชนและประชาชนทั่วไป

1.2 ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติดมีจุดเน้นเพื่อ การสร้างหรือปรับสภาพแวดล้อม โดยมุ่งระบบนิเวศทางสังคมของกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นที่เด็ก และเยาวชนเพื่อให้เกิดระบบที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการบูรณาการผ่าน แผนงานโครงการ กิจกรรมหน่วยงานในทุกระดับและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแผนงาน ดังนี้ 1) แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศให้กับเด็กและเยาวชน 2) แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศด้วยการจัดระเบียบสังคม 3) แผนงานสร้างสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศด้วยการพัฒนาทางเลือก

2. ด้านการปราบปรามยาเสพติด ขับเคลื่อนด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ

2.1 ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ จุดเน้น คือ การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน อาเซียน นานาประเทศ และองค์การระหว่างประเทศเพื่อควบคุม หรือลดการผลิต การค้ายาเสพติด รวมทั้งสกัดกั้น ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดยุทธศาสตร์ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 2 แผนงาน คือ 1) แผนงานแก้ไขปัญหายาแหล่งผลิตในพื้นที่ สามเหลี่ยมทองคำ 2) แผนงานพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุม ยาเสพติดระหว่างประเทศและการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

2.2 ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด จุดเน้น คือการพัฒนาศักยภาพ การสืบสวนปราบปรามและสกัดกั้นยาเสพติดด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพิ่มขีดความสามารถในการบูรณาการ ข้าราชการยาเสพติดและมีศูนย์กลางบริหารจัดการข้อมูลในการปราบปรามยาเสพติดเพื่อมุ่งทำลายโครงสร้าง การค้ายาเสพติดทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถควบคุมปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน อันส่งผลต่อการลดทอนปัญหาอาชญากรรมได้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย 4 แผนงาน คือ 1) แผนงาน สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด 2) แผนงานปราบปราม ยาเสพติด 3) แผนงานการพัฒนาศักยภาพการปราบปราม 4) แผนงานควบคุมพืชเสพติด

3. ด้านการบำบัดรักษายาเสพติด ขับเคลื่อนด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ

3.1 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด จุดเน้นเพื่อผู้เสพและผู้ติด ได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน มีระบบทางเลือกที่เหมาะสมเพิ่มเติมกับผู้เสพผู้ติด ได้แก่ มาตรการในการบำบัดโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือ Community Based Treatment การลดอันตรายจากยาเสพติด การป้องกันและแก้ไขผู้ที่มีอาการทางจิตจากการใช้สารเสพติดเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงระบบสาธารณสุข (Accessibility) ครอบคลุมพื้นที่ (Coverage) ความสะดวกสบาย (Affordability) ความตระหนักรู้ทางสาธารณสุข (Aware Ability) และการเตรียมการรองรับประมวลงกฎหมายยาเสพติด ประกอบด้วย 2 แผนงาน คือ 1) แผนงานค้นหาและนำผู้เสพเข้าสู่การบำบัดฟื้นฟู การดูแล และการบริการมาตรการทางเลือก 2) แผนงานบำบัดรักษาและมาตรการทางเลือก

3.2 ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม จุดเน้นเพื่อผู้เสพ ผู้ติดได้รับการติดตามดูแลผ่านระบบนิเวศของผู้ผ่านการบำบัดรักษา ผู้ต้องโทษคดียาเสพติด เมื่อกลับสู่สังคมให้อีกต่อการบำบัดรักษาหรือป้องกันการกลับไปซ้ำยาหรือกระทำผิดอีกโดยเพิ่มขีดความสามารถในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดแบบพบตัวและกรณีไม่พบตัวเพื่อทราบสถานะในขั้นต้น พัฒนาการช่วยเหลือโดยใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แผนงาน คือ แผนงานติดตามและช่วยเหลือให้กลับคืนสู่สังคม

4. ด้านการบริหารจัดการขับเคลื่อนด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือ

4.1 ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน จุดเน้นเพื่อขยายกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมภาคประชาชนรวมถึงภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งมาตรการป้องกัน บำบัดรักษา และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดเพื่อนำไปสู่ตำบลปลอดภัยยาเสพติด ภายใต้แผนงานสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.2 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการจุดเน้นเพื่อขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทันการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศด้วยการพัฒนานวัตกรรมและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนางานรองรับประเทศไทย 4.0 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ประกอบด้วย 5 แผนงาน คือ 1) แผนงานพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลยาเสพติด

4.2.1 แผนงานพัฒนานวัตกรรม การวิจัย วิชาการ และองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

4.2.2 แผนงานพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4) แผนงานสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์เชิงรุก 5) แผนงานพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล

2.2.3 กลไกการบริหารจัดการ อำนาจการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษาเสพติด ปี 2562 ใช้ศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจระดับชาติ ระดับภารกิจ และระดับพื้นที่ เพื่อเป็นกลไก อำนาจการ กำกับ ติดตาม และบูรณาการการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

2.2.3.1 กลไกระดับชาติ (Agenda) มีศูนย์อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็นกลไกอำนาจการ กำกับ ติดตามแผนยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้ง ประเมินผลการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหายาเสพติด ข้อขัดข้องให้สามารถขับเคลื่อนแผนได้อย่างสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2.3.2 กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับกระทรวง กรม และหน่วยงาน ซึ่งรับผิดชอบดำเนินงานตามภารกิจ โดยเน้นการบูรณาการแผนงานและงบประมาณภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพและสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ รวมทั้งกำกับติดตาม การดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

2.2.3.3 กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและดำเนินงานในพื้นที่ ดังนี้

1) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) คณะกรรมการบริหารการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงานงบประมาณและอำนาจการกำกับ การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กร ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) และ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.ข.) โดยนายอำเภอและผู้อำนวยการเขต เป็นผู้อำนวยการทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทางและแผนงานโครงการที่จังหวัดและกรุงเทพมหานคร กำหนด นำไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) โดยนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล นายก เทศมนตรีเมือง/นคร/ตำบล) เป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการ องค์กร ภาคประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบ ทั้งนี้ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ. ปส.จ.) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) ศูนย์ปฏิบัติการ การป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดเขต (ศป.ปส.ข.) และศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) กลไกระดับพื้นที่จะได้รับการเสริมสร้าง ความเข้มแข็ง การมอบอำนาจ และการสนับสนุนทรัพยากรจากทุกส่วนราชการที่เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับ มอบหมาย อีกทั้ง มีความรับผิดชอบในกรณีที่ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ดูแลปัญหายาเสพติดในพื้นที่

2.2.3.4 พื้นที่เฉพาะ

1) พื้นที่ชายแดนภาคเหนือ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ชายแดน ภาคเหนือ (ศอ.ปส.ชน.)

2) พื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ศอ.ปส.ชอน.)

3) พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.ปส.จชต.)

2.2.3.5 พื้นที่สถานศึกษา มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถาน ศึกษาจังหวัดศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษาอำเภอ

2.2.4 การบูรณาการแผนและงบประมาณ

2.2.4.1 สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นเจ้าภาพในการบูรณาการ ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562 ในภาพรวมของประเทศ โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) และศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) บูรณาการแผนปฏิบัติการฯ ในระดับพื้นที่ (จังหวัด/กรุงเทพมหานคร อำเภอ/เขต และท้องถิ่น) และมีอำนาจในการบูรณาการงบประมาณเบิกจ่ายแทนกันในระดับพื้นที่ (จังหวัดและอำเภอ) ได้ตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

2.2.4.2 ส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรม จัดทำแผนปฏิบัติการระดับหน่วยงาน ให้มีความประสานสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562 และให้ส่วนราชการในระดับพื้นที่ (จังหวัด/กรุงเทพมหานคร อำเภอ/เขต และท้องถิ่น) จัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการร่วมกับส่วนราชการในระดับพื้นที่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาเสพติดเพื่อให้เกิดเอกภาพในการอำนวยการและขับเคลื่อนแผน

2.2.4.3 การรายงาน ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

1) การรายงานผลการดำเนินงาน ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการดำเนินงานตามแผน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามรูปแบบและห้วงเวลาที่กำหนดเป็นประจำทุกเดือนให้สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อรวบรวม ประมวล และวิเคราะห์ นำเสนอต่อศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ

2) การกำกับติดตาม

2.1) กำกับติดตามในภาพรวม โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2.2) กำกับติดตาม โดยกลไกผู้ตรวจราชการ ทั้งผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวง และกรม

2.3) กำกับติดตามภายในหน่วยงาน โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการติดตาม

2.4) กำกับติดตามในระดับพื้นที่ โดยคณะอนุกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

2.2.5 แนวทางการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดในสังคมไทย

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดในสังคมไทย นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยได้มีแนวทางในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติด ดังนี้

2.2.5.1 นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ประกาศแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดปี 2558 (ตุลาคม 2557-กันยายน 2558) โดยมีความตั้งใจและเจตนารมณ์ที่จะลดระดับปัญหายาเสพติดและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้มากที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความสงบสุขของประชาชนและสังคมโดยรวม ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าว มี 8 ด้านที่สำคัญ ดังนี้ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, น. 3-5)

1) ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยใช้เครื่องมือการป้องกันที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการและครอบครัวที่มีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดโดยรวมมือกับทุกภาคส่วน ในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ทั้งดนตรี กีฬา ศิลปะ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2) ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดโดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในทุกกระบวนการของการบำบัดรักษาตั้งแต่การค้นหา คัดกรอง จำแนกผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และนำเข้าสู่การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจเป็นหลักหรือในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การบำบัดรักษาในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สถานพยาบาลสถานบำบัดบำบัด ค่ายทหาร เป็นต้น

3) ด้านการสร้าง และพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคมโดยให้มีระบบการติดตาม ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาอย่างจริงจัง ทั้งศูนย์ประสานการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูในระดับจังหวัด และอำเภอ พัฒนารูปแบบ แนวทางการติดตาม และช่วยเหลือ การจัดระบบ ช่องทางในการให้ความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของบุคคล เช่น ด้านอาชีพ การงาน การอบรม แหล่งทุน การศึกษา เป็นต้น

4) ด้านการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด โดยการควบคุม สกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์เข้าสู่ประเทศไทยตามช่องทางชายแดน จุดตรวจตอนในเส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำลายโครงสร้างการค้า กลุ่มอิทธิพล และยาเสพติดตามแนวชายแดนเพื่อตัดวงจรการนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน เส้นทางทางการเงินที่เชื่อมโยงพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน/หมู่บ้านตามแนวชายแดน บูรณาการและแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลการข่าวในทุกระดับและสืบสวนปราบปรามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เน้นการระดมปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งจำหน่ายแหล่งพักยา ผู้ผลิต ผู้ค้ารายสำคัญ ผู้ล่าเสี่ยยาเสพติด เครือข่ายยาเสพติดและที่โยงใยไปในเรือนจำ ตลอดจนข้อร้องเรียนของประชาชนโดยให้สิทธิกำลังปฏิบัติการจากทุกหน่วยเข้าปราบปรามเครือข่ายการผลิตและการค้ายาเสพติดรายสำคัญและสืบสวนสอบสวน ขยายผล เพื่อนำไปสู่การใช้มาตรการทางทรัพย์สินและภาษีในการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งรวมไปถึงผู้มีอิทธิพลนายทุนที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

5) ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการแสวงหา เสริมสร้าง และพัฒนาความร่วมมือในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทยและยกระดับบทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายหลักในการลดสถานการณ์การผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาเสพติดภายในประเทศ และภายในภูมิภาค

6) ด้านสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับการควบคุมและจัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อการใช้ยาเสพติดของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งเยาวชนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มผู้ผ่านการบำบัดรักษาแล้วกลับไปเสพยาซ้ำเร่งรัดการจัดระเบียบสังคมอย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัดและการทำงานแบบบูรณาการ

ที่มีเจ้าภาพชัดเจน มุ่งเน้นที่แหล่งอบายมุข แหล่งมั่วสุ่มและแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดทุกแห่งทั่วประเทศ สร้างสภาพแวดล้อมผ่านกลไกครอบครัวและสังคมเพื่อควบคุมและป้องกันปัญหา ยาเสพติด

7) ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน โดยเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน/หมู่บ้านที่มีปัญหายาเสพติดและในชุมชน/หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตลอดจนเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

8) ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีเอกภาพทั้งในด้านกลไกการแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ ระบบแผน งบประมาณ การติดตาม ประเมินผล และระบบสนับสนุนต่าง ๆ เป็นต้น มีการทำงานแบบบูรณาการทุกมาตรการ และทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่ปรากฏปัญหาการค้า และแพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งแนวคิด แผนงาน งบประมาณ และการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันได้อย่างแท้จริง พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายในแต่ละมาตรการที่รับผิดชอบ

2.2.5.2 ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2557, น. 9-44) ได้ทำการกำหนดแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2558 ได้นำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปี 2558 โดยกำหนดไว้ 8 ยุทธศาสตร์ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 คือ

1. ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวชุมชนเพื่อลดผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลักประกอบด้วย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

1.2 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

1.3 กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน)

2. ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อลดจำนวนของผู้เสพยาเสพติดในพื้นที่ โดยนำผู้เสพยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาที่มีมาตรฐานและมีความเหมาะสมกับผู้เสพยาเสพติด โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.1 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)

2.2 กระทรวงยุติธรรม (กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

2.3 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

3. ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคมมีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อการติดตามดูแลให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูให้สามารถกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติและไม่หวนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ โดยดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูทุกระบบของปี 2557 และ 2558 ให้ได้อย่างน้อย ร้อยละ 80 ของจำนวน 230,000 คน และดูแลให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมแก่ผู้ประสงค์ขอรับความช่วยเหลือทุกคนโดยกำหนดเป้าหมายอย่างน้อย 70,000 คน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

3.1 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์กรมสุขภาพจิต)

3.2 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

4. ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด มีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 12 ประเด็น คือ

4.1 ควบคุมการลักลอบลำเลียงและนำเข้ายาเสพติด
 4.2 สกัดกั้นการลำเลียงทางขนส่งโดยสารประจำทาง 20 จุด ในสถานีรถโดยสารของจังหวัด/อำเภอชายแดนและจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดยาเสพติด
 4.3 สกัดกั้นการลำเลียงทางรถไฟสายหลักภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.4 สกัดกั้นการขนส่งพัสดุภัณฑ์ของหน่วยงานรับจ้างขนส่งและไปรษณีย์ในจังหวัด/อำเภอชายแดน และจังหวัดที่เป็นจังหวัดสำคัญของการแพร่ระบาดยาเสพติด

4.5 สกัดกั้นตามท่าอากาศยานนานาชาติ
 4.6 เสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน
 4.7 จับกุมผู้กระทำความผิดคดีรายสำคัญร้อยละ 20 ของคดี ที่จับกุมทั้งหมด
 4.8 ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ต้องหาซึ่งเลขอาชญากรรม ป.ป.ส. มีคำสั่งอนุมัติให้จับกุมในความผิดฐานสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือต้องได้รับการออกหมายจับโดยศาล

4.9 ดำเนินการด้านทรัพย์สินตามมาตรการทางกฎหมายต่อผู้ต้องหา คดียาเสพติดรายสำคัญทุกราย

4.10 ลดการผลิตฝิ่นและกัญชาในประเทศ
 4.11 ยุติบทบาทการค้า และการแพร่ระบาดยาเสพติดในทุกเรือนจำทุกแห่ง
 4.12 ดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกราย โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

4.12.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4.12.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมบังคับคดี สถาบันนิติวิทยาศาสตร์)

- 4.12.3 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)
- 4.12.4 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง)
- 4.12.5 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)
- 4.12.6 สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

4.12.7 กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร)

4.12.8 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ไปรษณีย์ไทย)

5. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ เพื่อแสวงหา เสริมสร้าง และพัฒนาความร่วมมือในการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด กับประเทศเพื่อนบ้านและนานาประเทศ ตลอดจนองค์ระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสกัดกั้นปราบปรามยาเสพติดจากต่างประเทศที่เข้าสู่ประเทศไทย และยกระดับบทบาทของประเทศไทยในการเป็นผู้ประสานงานหลักของการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในภูมิภาคอาเซียนโดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

5.1 กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรม องค์การระหว่างประเทศ กรมอาเซียน สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ)

5.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

5.3 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

5.4 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

5.5 กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์)

6. ยุทธศาสตร์สร้างสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืน โดยให้ทุกจังหวัดกำหนดสถานประกอบการ ที่เป็นพื้นที่เสี่ยงรอบสถานศึกษาเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานเร่งด่วน โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

7. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน มีการกำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ 6 ประเด็น คือ

7.1 ดำเนินการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาระดับมาก

7.2 พัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

7.3 ขยายหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดินใหม่ ปี พ.ศ. 2558

7.4 สร้างศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัดปี พ.ศ. 2558

7.5 สร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและภาคที่เกี่ยวข้องรวมทั้งองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น

7.6 สร้างเครือข่ายภาคประชาชนเอาชนะยาเสพติด โดยหน่วยงาน
รับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

7.6.1 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน)

7.6.2 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

8. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มีเป้าหมายทางยุทธศาสตร์
เพื่อมีระบบบริหารจัดการ อำนาจการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำ
นโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพ โดยหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ประกอบด้วย

8.1 กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

8.2 กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ
กองทัพอากาศ)

8.3 กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง)

8.4 กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

8.5 สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

2.2.5.3 มาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2547, น. 6-7)
ได้กล่าวถึง การปราบปรามยาเสพติดว่ามีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ดังนี้

1. มาตรการตรวจสอบและยึดทรัพย์สินผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
เป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นในฐาน
ความผิดที่สำคัญ ได้แก่ การผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ครอบครองเพื่อจำหน่ายยาเสพติดตาม
ที่กฎหมายกำหนด คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจสั่งตรวจสอบ ยึด/อายัด ทรัพย์สินของ
ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดและเป็นภาระของจำเลยที่จะเป็นผู้พิสูจน์ต่อศาล
ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึด/อายัด ดังกล่าวเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งมาตรการดังกล่าว
เป็นมาตรการที่จะสกัดกั้นไม่ให้ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นผู้ผลิต ผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่สามารถทำรายได้
จากการค้ายาเสพติดมาใช้ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทรัพย์สิน หรือรายได้ที่ถูกยึดจะนำเข้าเป็น
กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อใช้ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2. มาตรการสมคบ เป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม
ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมุ่งจับกุมดำเนินคดีต่อนักค้ายาเสพติดรายใหญ่นายทุน
ผู้อยู่เบื้องหลัง รวมทั้งผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำความผิด หลักการ คือ เมื่อบุคคลตั้งแต่ 2 คน
ขึ้นไป ตกลงใจกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ เช่น การผลิต การจำหน่าย
การนำเข้า การส่งออกยาเสพติดตามที่กฎหมายกำหนด และครอบครองเพื่อจำหน่าย แม้องค์ประกอบ

ความผิดจะยังไม่ถึงขั้นเตรียมการและขั้นลงมือกระทำ เพียงขั้นการตกลงก็ถือเป็นความผิดสำเร็จตามกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถจับกุมตัวผู้สั่งการ หรือผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดได้ แต่การจับกุมหรือการแจ้งข้อหานี้จะต้องได้รับอนุมัติจากเลขาธิการ ป.ป.ส. ก่อน

3. มาตรการปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญ คือ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายถ่ายเทเงินจำนวนที่เกินกฎหมายกำหนดจะต้องผ่านกระบวนการรายงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทราบความเคลื่อนไหวด้านการเงินของกลุ่มนักค้ายาเสพติดเป็นประโยชน์ในการสืบสวนจับกุมและการติดตามตรวจสอบยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ มาตรการบังคับบำบัดเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใต้ความดูแลของกรมคุมประพฤติกระทรวงยุติธรรมเมื่อมีคดียาเสพติดเกิดขึ้นและผู้ถูกจับเป็นผู้ติดยาเสพติดอาจถูกส่งตัวไปเข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นการบังคับบำบัด

4. มาตรการบังคับบำบัดเป็นมาตรการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใต้ความดูแลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เมื่อมีคดียาเสพติดเกิดขึ้นและผู้ถูกจับเป็นผู้ติดยาเสพติด อาจถูกส่งตัวไปเข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นการบังคับบำบัด

5. มาตรการป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2534 ให้อำนาจนายกรัฐมนตรียุติความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีออกประกาศกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและให้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สั่งปิดสถานประกอบการชั่วคราว หรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวไม่เกินครั้งละ 15 วัน และในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. ตรวจพบว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการและเจ้าของ หรือผู้ดำเนินกิจการไม่สามารถชี้แจงให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. เชื่อว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแต่กรณีแล้ว ทั้งนี้ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2543) ได้กำหนดประเภทสถานประกอบการที่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการนี้ 6 ประเภท ประกอบด้วย

5.1 สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง (ปั้มน้ำมัน) ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่ใช้ในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแล หรืออาศัยสิทธิของเจ้าของ หรือผู้ดำเนินกิจการ

5.2 สถานีบริการก๊าซให้แก่ยานพาหนะ (ปั้มน้ำมันรถ)

5.3 สถานบริการ ได้แก่ สถานเต็นท์รา ดิสโก้เธค สถานบริการทั้งประเภทที่มีหญิงบริการและประเภทที่ไม่มีหญิงบริการ สถานบริการอาบอบนวด หรือสถานบันเทิงอื่นซึ่งรวมถึงสถานบริการตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2546

5.4 ที่พักอาศัยในเชิงพาณิชย์ คือ ที่พักซึ่งจัดบริการให้ผู้อื่นเช่า ได้แก่ หอพัก อาคารชุด เกสเฮ้าส์

5.5 สถานที่ที่จัดให้มีการเล่นบิลเลียด สนุกเกอร์ ซึ่งเก็บค่าบริการจากผู้เล่น

5.6 โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เช่น โรงเลื่อย เรือประมง อู่ซ่อมบำรุงรถ ฯลฯ

6. มาตรการเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

6.1 มาตรการริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการ พ.ศ. 2534 แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

6.1.1 การริบทรัพย์สินของกลางในคดีอาญา เป็นมาตรการเสริมการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญา ซึ่งมีขอบเขตจำกัดในเรื่องของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบ มาตรการริบทรัพย์สินกรณีนี้ อาศัยความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้ขยายความหมายของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบให้กว้างออกไปเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เข้าไปพัวพันกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งปกติจะตกเป็นของแผ่นดินแต่ในการริบทรัพย์สินตามกฎหมายฉบับนี้ให้ตกเป็นของ “กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด” ซึ่งเป็นกองทุนที่จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำทรัพย์สินที่ได้จากการริบไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดทรัพย์สินที่ริบกรณีนี้เป็นทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยในการกระทำความผิดเท่านั้น คือ เป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ที่ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและเป็นทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดที่สำคัญการริบทรัพย์สินของกลางกรณีนี้ กำหนดให้ริบทรัพย์สินทั้งสิ้น แม้จำเลยในคดีนั้น ๆ จะไม่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาก็ตามแต่การที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินได้ก็ต้องพิจารณาพยานหลักฐานของโจทก์และเจ้าของทรัพย์สินตามกระบวนการ ดังนี้

6.1.1.1 โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏหลักฐานที่ฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้กระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

6.1.1.2 เจ้าของทรัพย์สินจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนไม่มีโอกาสทราบหรือมีเหตุผลอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี

6.1.1.3 ถ้าเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ไม่ได้หรือไม่มีผู้ใดร้องขอเข้ามาในคดีก็ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้

6.1.2 การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและให้รวมถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อ หรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้งและไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน” คณะกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความเกี่ยวเนื่องของทรัพย์สินกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนมีอำนาจสั่งยึด/อายัดทรัพย์สินไว้จนกว่าคดีถึงที่สุดโดยคำสั่ง เต็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลมีคำพิพากษา เมื่อผู้ค้ายาเสพติดถูกจับกุมในคดียาเสพติดและคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สินเห็นว่าผู้ต้องหา นั้น มีพฤติกรรมการค้ายาเสพติดมานานและมีทรัพย์สิน

ที่สงสัยว่าได้มาจากการค้ายาเสพติด ก็จะมีคำสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้น สำหรับกรณีเร่งด่วน เลขอาธิการ ป.ป.ส. มีอำนาจเช่นเดียวกับคณะกรรมการฯ และหากพบว่าบุคคลอื่นมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา คณะกรรมการ หรือเลขอาธิการ ป.ป.ส. ก็มีอำนาจสั่งให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้นั้นได้ด้วย

6.1.2.1 มาตรการขยายเขตอำนาจศาล

ตามปกติศาลไทยจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดในประเทศไทยเท่านั้นแต่กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนอกประเทศไทยศาลไทยก็สามารถลงโทษได้หากเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1) ผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ

2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำความผิดโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่กระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจะเห็นได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ดังกล่าวข้างต้นเป็นการกำหนดนโยบาย มาตรการ การแก้ไขกฎหมายหรือพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดล้วนแต่เป็นการกำหนดมาตรการมุ่งสู่ประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดทั้งสิ้น ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เป็นอย่างดีกับตัวของนักค้ายาเสพติด ตลอดจนผู้สนับสนุนผู้อยู่เบื้องหลังของนักค้ายา ตลอดจนสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไปพร้อม ๆ กัน เพื่อตัดท่อน้ำเลี้ยงของนักค้ายาเสพติด

2.2.5.4 กลไกการบริหารจัดการ และอำนวยความสะดวกเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558, น. 45-46) ได้กำหนดกลไกการบริหารจัดการและอำนวยความสะดวกเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี พ.ศ. 2558 จะใช้ศูนย์อำนวยความสะดวกระดับชาติ ระดับภารกิจ และระดับพื้นที่เพื่อเป็นกลไกอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม และบูรณาการการดำเนินงานด้านยาเสพติด โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. กลไกระดับชาติ (Agenda) มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) เป็นกลไกอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม การนำยุทธศาสตร์ที่เป็นวาระชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหายาเสพติด ข้อขัดข้องให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. กลไกระดับภารกิจ (Function) มีศูนย์อำนวยความสะดวกป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ระดับกระทรวง ระดับกรม และระดับหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจ โดยเน้นการบูรณาการแผนงานและงบประมาณภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานระดับพื้นที่ รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

3. กลไกระดับพื้นที่ (Area) มีกลไกหลักรับผิดชอบในการเฝ้าระวังและดำเนินงานในพื้นที่ ดังนี้

3.1 มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและกรุงเทพฯ (ศอ.ปส.จ./กทม.) โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ เป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจหน้าที่ในการบูรณาการแผนงานงบประมาณและอำนวยการ กำกับ การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 มีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอและเขต (ศป.ปส.อ./เขต) โดยนายอำเภอและผู้อำนวยการเขต เป็นผู้อำนวยการทำหน้าที่รับนโยบายแนวทาง และแผนงาน โครงการที่จังหวัดและกรุงเทพมหานครกำหนดนำไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับ ส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

3.3 มีศูนย์อำนวยการฯ หรือศูนย์ปฏิบัติการฯ เฉพาะกิจ เพื่อแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่พิเศษตามที่ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติเห็นสมควร

2.2.5.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1) สำนักงาน ป.ป.ส. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และแก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นองค์กร กลางรับผิดชอบงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศและให้มีสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) มีหน้าที่เป็นหน่วยกลางในการประสานการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและปฏิบัติงานธุรการอื่น

1.1) สำนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.1.1) กำหนดแผนงานและมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

1.1.2) ควบคุมการสืบสวนสอบสวนและฟ้องคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

1.1.3) วางโครงการและดำเนินการ ตลอดจนถึงให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

1.1.4) ควบคุม เร่งรัดและประสานงานการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

1.1.5) เสนอความคิดเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุง การปฏิบัติราชการ หรือแผนงานโครงการของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการตามกฎหมาย เกี่ยวกับยาเสพติด

1.1.6) ประสานงานและกำกับการเกี่ยวกับการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

1.1.7) พิจารณาอนุมัติแต่งตั้งเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

1.1.8) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดในสถานประกอบการและกำหนดให้สถานที่ซึ่งใช้ในการประกอบธุรกิจใด ๆ เป็นสถานประกอบการ

1.1.9) สั่งปิดชั่วคราว หรือพักใช้ใบอนุญาตประกอบการสถานประกอบการ ที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ

1.1.10) เปรียบเทียบปรับเจ้าของ หรือผู้ดำเนินการสถานประกอบการ ที่ฝ่าฝืนตามกฎหมายนี้

1.2) เลขาธิการ ป.ป.ส. รองเลขาธิการ ป.ป.ส. และเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1.2.1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในเวลา กลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตกเพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ในกรณี ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามียาเสพติดซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบุคคลที่ถูกจับได้หลบซ่อน อยู่ในเคหสถานหรือสถานที่นั้นประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันที ยาเสพติดนั้น จะถูกโยกย้าย หรือบุคคลที่หลบซ่อนอยู่จะหลบหนีไป ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน ภายหลัง พระอาทิตย์ตกได้

1.2.2) ทรัพย์สินอื่นใดที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดตาม กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

1.2.3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับ ยาเสพติดและมีอำนาจควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เพื่อทำการสอบสวนได้เป็นเวลาไม่เกิน 3 วัน

1.2.4) สอบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

1.2.5) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่หน่วย ราชการใด ๆ มากให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือประกอบการพิจารณา

1.2.6) ตรวจสอบสถานประกอบการว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดในสถานประกอบการหรือไม่

1.2.7) ตรวจ หรือทดสอบหาสารเสพติดในร่างกายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเสพยาเสพติด หรือสั่งให้รับการตรวจ หรือทดสอบดังกล่าว

2.2.5.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการไทยที่ไม่สังกัดกระทรวงใด หรือสำนัก นายกรัฐมนตรี โดยมีการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) รักษา ความปลอดภัยต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ 2) ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงาน ของข้าราชการตำรวจ ซึ่งปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 3) ป้องกันและปราบ ปรามการกระทำผิดทางอาญา 4) รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคง ของราชอาณาจักร 5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 6) ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศ ตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

และ 7) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2558, น. 13 17) ได้จัดทำกลยุทธ์/แนวทางดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ที่สอดคล้องกับการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหาเสพติดไว้มิมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. ปราบปราม จับกุม ผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงเครือข่าย และขยายผลการจับกุมทุกราย โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ ประกอบด้วย

1.1 โครงการสืบสวนปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศ/การต่างประเทศโดยมีการกำหนดเป้าหมาย ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงเวลา พร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินการต่อเป้าหมายที่ชัดเจน

1.2 โครงการซักถามเพื่อตัดวงจรยาเสพติด (ศูนย์ซักถาม)

1.3 โครงการสืบสวนเส้นทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.4 โครงการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนตามคำร้องเรียนและประชาสัมพันธ์

ให้ประชาชนทราบ

1.5 โครงการทีมสืบสวนพิเศษเฉพาะด้านการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดให้สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ล่วงหน้าและชี้เป้าให้ฝ่ายปฏิบัติการเข้าสกัดจับกุม

1.6 โครงการควบคุมและยับยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนในเขต กทม. ปริมณฑล และเมืองใหญ่ที่เป็นแหล่งแพร่ระบาด โดยเพิ่มความเข้มการปิดล้อมตรวจค้นชุมชนที่มีการแพร่ระบาดหรือเป็นแหล่งซุกซ่อนยาเสพติด

1.7 โครงการเงินรางวัลตามหมายจับคดียาเสพติด

2. ยึดทรัพย์สินผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกฎหมาย โดยมีแผนงาน/โครงการ และหน่วยรับผิดชอบ ประกอบด้วย

2.1 โครงการสืบสวนเส้นทางการเงิน

2.2 โครงการด้านมาตรการทางภาษีและกฎหมายฟอกเงินดำเนินการกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3. ป้องกันกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นและพื้นที่เสี่ยง โดยส่งเสริมการใช้โครงการครู D.A.R.E. โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ ประกอบด้วย

3.1 โครงการครูตำรวจ D.A.R.E.

3.2 โครงการส่งเสริมการสร้างวินัย และป้องกันภัยยาเสพติด

4. พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่จะใช้สกัดกั้น ป้องกันการลำเลียงยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ ประกอบด้วย

4.1 โครงการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติด ณ จุดตรวจ/ด่านตรวจในเส้นทางหลักและเส้นทางรอง เช่น ระบบอ่านแผ่นป้ายทะเบียนรถอัตโนมัติ

4.2 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพจุดตรวจอัจฉริยะ โดยจัดหาเครื่อง X-Ray สำหรับใช้ตรวจรถบรรทุกขนาดใหญ่ที่ผ่านมาจากแนวชายแดนเข้าสู่ตอนในของประเทศ

5. แลกเปลี่ยนข่าวสารและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ และประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ ประกอบด้วย

5.1 โครงการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

5.2 โครงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการข่าวและการสืบสวนขยายผล

6. ดำเนินการทํางานวิจัยกับข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ คือ การดำเนินการกับข้าราชการตำรวจที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวมทั้งผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบตามคำสั่งกรมตำรวจที่ 1212/2537 ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2537

7. กำชับผู้บังคับบัญชาทุกระดับ สอดส่อง ดูแลสังเกตผู้ใต้บังคับบัญชาถึงพฤติกรรมทางราชการและส่วนตัวความเปลี่ยนแปลงฐานะการใช้จ่ายอย่างผิดวิสัยเพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่อย่างมิชอบและเป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ คือ การมอบรางวัลดีเด่นในด้านต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ครอบครัวยุติธรรม ฯลฯ

8. ผลักดันการปฏิบัติตามแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแผนงาน/โครงการ/หน่วยรับผิดชอบ คือ มีการจัดทำแผนปฏิบัติด้านยาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติ

2.2.5.7 หน่วยงานภาคประชาชนที่ร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันปัญหายาเสพติดในสังคมไทยนั้นมีหน่วยงาน กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายภาคประชาชนจำนวนมากที่เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมกับส่วนราชการมาอย่างต่อเนื่องในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานภาคประชาชนที่ร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการอย่างเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนกิจกรรม จึงทำให้การดำเนินงานมีแนวทางที่ชัดเจนและมีผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม รวมถึงเป็นกิจกรรมที่มีความเข้มแข็งและมีการขยายเครือข่ายในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีส่วนราชการร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม ซึ่งหน่วยงานภาคประชาชนที่ร่วมดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทยที่นำมาศึกษา ประกอบด้วย

1) กองทุนแม่ของแผ่นดิน

1.1) ความเป็นมาของโครงการ

ในปีพุทธศักราช 2546 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรของหมู่บ้านที่เคยมีปัญหายาเสพติดและสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยพลังของประชาชนที่อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ตามกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการใช้แนวทางสันติวิธีให้ผู้เคยค้า เคยเสพในระดับหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ที่เป็น “ภาระ” ให้กลับมาเป็น “พลัง” ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้านของตนเอง โดยที่ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งพระองค์ท่านทรงพอพระราชหฤทัยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กับเลขาธิการ ป.ป.ส. จำนวนหนึ่งเพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.2) วัตถุประสงค์ของกองทุน

1.2.1) เพื่อขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้านชุมชนให้กว้างขวางขึ้น

1.2.2) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการในหมู่บ้าน ชุมชน ด้านความคิด ความรู้ การแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่ม และความตื่นตัว เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเสพติดเพื่อให้หมู่บ้าน ชุมชน ใช้กระบวนการดังกล่าวให้บรรลุถึงความเข้มแข็งได้อย่างแท้จริง

1.2.3) เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ สนับสนุนให้คนทำดีและเสียสละเพื่อหมู่บ้าน ชุมชน

1.2.4) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืนเป็นผลทำให้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้าน ชุมชน ลดลง

1.2.5) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน ชุมชนอย่างยั่งยืนและพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หมู่บ้าน ชุมชน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ทั้งภายในและระหว่างหมู่บ้าน ชุมชน

1.3) กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละระดับ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.3.1) คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน, ท้องถิ่นจังหวัด, เกษตรจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด, ผอ.กศน., ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือองค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, หัวหน้า ศพส.จ., ผู้แทน ป.ป.ส.ภาค เป็นคณะทำงาน พัฒนาการจังหวัด เป็นเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานที่รับผิดชอบงานยาเสพติดของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

1.3.2) คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน, ท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, ผอ.กศน., ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ องค์กรภาคประชาชน 3-5 คน ตามเหมาะสม, ผู้แทน ศพ ส.อ., เป็นคณะทำงาน พัฒนาการอำเภอ เป็นเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานยาเสพติด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ด้านยาเสพ ติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจนถึงระดับหน่วยปฏิบัติ

2.2.5.8 แนวทางการดำเนินงาน

1) กิจกรรมการตรวจสอบคุณภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน (ระดับหมู่บ้าน) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1.1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวม

1.2) เพื่อทราบสถานะของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่าเข้มแข็งในระดับใด

1.3) เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวางแผนพัฒนากองทุนให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- 2) กิจกรรมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
- 2.1) สร้างความเข้าใจการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
 - 2.2) ส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรม 9 ขั้นตอน เพื่อเตรียมความพร้อมเป็นกองทุนแม่ของแผ่นดินและคัดเลือกเข้ารับมอบเงินพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- 3) กิจกรรมการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
- 3.1) เสริมสร้างให้เกิดศูนย์การเรียนรู้ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์แก่พื้นที่อื่น ๆ
 - 3.2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา แลกเปลี่ยน และเผยแพร่องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด
- 4) ชมรม TO BE NUMBER ONE
- 4.1) ความเป็นมาของโครงการ
จากสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมรวมทั้งด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศและส่งผลให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็อนาคตของชาติในการนี้ทุลกระทบหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ทรงมีความห่วงใยต่อประชาชนชาวไทยเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 6-25 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง จึงทรงรับเป็นองค์ประธานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หรือโครงการ TO BENUMBER ONE เพื่อให้การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในประเทศดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความร่วมมือและรวมพลังทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนและมุ่งหวังให้เกิดการกระตุ้นและปลุกจิตสำนึกของประชาชนทุกคนในสังคมให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักว่าการที่จะเอาชนะปัญหาเสพติดมิใช่หน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น แต่ประชาชนทุกคนในชาติจะร่วมแรงร่วมใจกันเป็นพลังของแผ่นดินที่จะต่อสู้และเอาชนะปัญหาเสพติด
 - 4.2) วัตถุประสงค์โครงการ
 - 4.2.1) สร้างกระแสค่านิยมและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจในกลุ่มเยาวชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
 - 4.2.2) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพเยาวชน ให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง
 - 4.2.3) สนับสนุนเยาวชนและชุมชน ให้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยการสนับสนุนของสังคม
 - 4.2.4) สร้างความเข้าใจและยอมรับผู้มีปัญหาเสพติดโดยให้โอกาสกลับมาเป็นคนดีของสังคม
 - 4.2.5) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป

4.3) กลุ่มเป้าหมาย

4.3.1) มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายโดยจำแนกตาม Setting ได้แก่ สถานศึกษา สถานประกอบการและชุมชน

4.3.2) กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

4.3.2.1) กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 6-25 ปี (เป็นกรรมการและสมาชิก)

4.3.2.2) กลุ่มเป้าหมายรอง คือ ประชาชนทั่วไป (เป็นที่ปรึกษาชมรมและสมาชิกทั่วไป)

4.4) แนวทางการดำเนินงาน โดยใช้หลัก 3 ก 3 ย ดังนี้

4.4.1) 3 ก ประกอบด้วย

4.4.1.1) กรรมการ: โดยสมาชิก TO BE NUMBER ONE ทำการคัดเลือกกรรมการเพื่อบริหารจัดการชมรม โดยให้มีผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง อย่างน้อย 5 คน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขานุการ กรรมการ และ เภรัญญิก ทั้งนี้ กรรมการชมรมอาจแบ่งเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายจัดหาทุน, ฝ่ายกิจกรรม, ฝ่ายประชาสัมพันธ์, ฝ่ายรับเรื่องราวร้องทุกข์ และฝ่ายสอดส่องดูแลและประเมินผล

4.4.1.2) กิจกรรม: สนับสนุนให้สมาชิกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เกิดความภาคภูมิใจและมองเห็นคุณค่าของตน อันเป็นหนทางห่างไกลยาเสพติด รวมทั้งให้โอกาสและสนับสนุน การคืนคนดีสู่สังคมของสมาชิก เช่น การฝึกอาชีพ และจัดหาอาชีพให้ เป็นต้น

4.4.1.3) กองทุน: กรรมการ และสมาชิกร่วมดำเนินการจัดตั้งกองทุนเพื่อนำเงินรายได้หมุนเวียนใช้จ่ายในชมรมรวมถึงทรัพย์สินของชมรมด้วย

4.4.2) 3 ย ประกอบด้วย

4.4.2.1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การรณรงค์ปลูกจิตใต้สำนึก และสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกิจกรรมในยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างกระแส เช่น การรับสมัครสมาชิกชมรม ประชาสัมพันธ์ชมรม จัดกิจกรรมดนตรี กีฬา การประกวด กิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ การตรวจหาสารเสพติด เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ร่วมกับภาครัฐ สนับสนุนการศึกษา/อุปกรณ์แก่สถานศึกษา/ชุมชน ฯลฯ ร่วมกับชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4.4.2.2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน โดยกิจกรรมในยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เช่น การจัดตั้งชมรม/ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE การอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติด/โครงการ TO BE NUMBER ONE อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี การทำบุญทางศาสนา/ฟังเทศน์ การสืบสาน สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การจักสาน การดนตรี การฟ้อนฯ การจัดกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ฝึกอาชีพ เพื่อหารายได้ การคัดแยกขยะ การเลี้ยงไก่ การทำสวนผสมฯ การช่วยสาธารณประโยชน์ เช่น จิตอาสา (จรรยาสร้างฝ่าย ปลูกต้นไม้ฯ)

4.4.2.3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกิจกรรมในยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้าง และพัฒนาเครือข่าย เช่น สนับสนุนวิทยากร (อบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้อง) เงินทุนและอุปกรณ์แก่ชุมชนและสถานศึกษาฯ

ในการจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE/ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เป็นพี่เลี้ยง/ที่ปรึกษา ในการจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE แก่ชมรมอื่น ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดยาเสพติด เข้ามาทำงานได้ ฯลฯ

2.5.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ เสนอแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีส่วนร่วม ได้ดังนี้

อรณพ กาวิกุล (2556, น. 66-67) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาารูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ของผู้รับการถ่ายทอด สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับ เยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด ในเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัย ด้านการส่งเสริมสนับสนุน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รูปแบบ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบและกระบวนการ “NICE POLICE” มีองค์ประกอบ ที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ NICE ประกอบด้วย N (Narcotic Knowledge) ในส่วนที่ มุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม องค์ความรู้ด้านยาเสพติดในทุกมิติ I (Information) หมายถึง องค์ ความรู้ ทักษะ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์นโยบายของ หน่วยงานบังคับบัญชาเพื่อลงสู่การปฏิบัติ C (Central Communication Agencies) คือ ศูนย์ฝึกอบรม ตำรวจภูธร ภาค 5 เป็นหน่วยงานศูนย์กลางพัฒนาการศึกษาตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ และ E (Education) คือ ให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 ดำเนินการจัดการฝึกอบรมและส่งเสริมให้ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง ในส่วนที่ 2 คือ POLICE เป็นกระบวนการหลังจากการที่ ได้รับการศึกษาอบรมจากศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 แล้วตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์นำองค์ ความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแนวคิดแสวงหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย P (Plan Participate) คือ การวางแผนการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน O (Organize) คือ การวางระบบ งาน L (Learning) คือ การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน (Integrate) คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละภาคส่วนในชุมชน C (Connect) คือ การเชื่อมต่อหรือขยายการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนเข้ากับชุมชนอื่น ๆ และสังคมภายนอก และ E (Evaluation) คือ การประเมินผลการแก้ไขปรับปรุงและการรายงานผล การปฏิบัติ

จักรกฤษณ์ พิญาพงษ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่าย เพื่อยกระดับชุมชนต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์การใช้ยาเสพติดของอำเภอตรอน ผู้ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชน และวัยแรงงาน โดยสาเหตุของการเสพยาเสพติดในกลุ่มวัยแรงงานเพราะต้องการงานให้มากขึ้น ภาวะงานหรืออาชีพบางอย่างที่ทำให้ต้องใช้สารเสพติด ส่วนสาเหตุของการใช้สารเสพติดในกลุ่มเยาวชน มีสาเหตุมาจากความอยากรู้ อยากลอง ทำตามเพื่อน การก่อเกิดองค์กรชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ของตำบลวังแดง เกิดจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การระเบิดจากข้างใน จากวิกฤติปัญหาเสพติดในชุมชน คนในชุมชนจึงรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา 2) การหนุนเสริมจากองค์กรภายนอกที่เข้ามาให้การสนับสนุน ให้ชุมชนรวมตัวกันแก้ไขปัญหา และ 3) ความร่วมมือจากภายในและภายนอกจากการถอดบทเรียน ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเสพติดของตำบลต้นแบบ พบปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสร้าง ศรัทธาของผู้นำชุมชน 2) การสร้างระบบ และกลไกการเฝ้าระวังโดยคนในชุมชน 3) การสร้างการรับรู้ ยอมรับและเข้าใจในการกำหนดกติการ่วมกัน 4) การสร้างพลังแนวคิดชุมชนบำบัดเป็นบรรทัดฐาน และ 5) การจัดการความรู้ในทุกกระบวนการทำงานกระบวนการพัฒนาเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดมี 5 ขั้นตอน คือ 1) รสร้างความรู้ถึงปัญหาเสพติดร่วมกันให้กับคนในชุมชน 2) แสวงหาแนวร่วมในการแก้ไขปัญหาทั้งจากองค์กรภายนอกและภายในชุมชน 3) ขั้นตอนการจัดตั้ง คณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเน้นการพัฒนาคนภายในชุมชน 4) ขยายพื้นที่และสร้างเครือข่าย ให้ครอบคลุมระดับตำบล และ 5) สร้างความต่อเนื่องและยั่งยืน สรุปได้ว่า การพัฒนาเครือข่ายแก้ไข ปัญหาเสพติดจะต้องอาศัยการทำงานแบบพหุภาคี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม ตรวจสอบโดยคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีภาควิชาการมีบทบาทไปจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับ องค์กรความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดการต่อยอด ขยายผล และเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป

นเรนทร์ ตุนทกิจ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง นอกสถานศึกษา: กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัย พบว่า 1) การป้องกันปัญหาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาในพื้นที่ตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวทางหรือวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากการสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองและการนำเอา “เครื่องแบบ” เป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจ เพื่อการปรับเปลี่ยนตนเอง 2) เยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเห็นคุณค่าในตนเองปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไปในทางที่ดีขึ้น จนเป็นที่ยอมรับของครอบครัวและชุมชน ดังนั้นการป้องกันปัญหาเสพติดในเยาวชน กลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการ ทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน

เอกรัตน์ หามนตร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า 1) จากการวิเคราะห์สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในจังหวัดอ่างทอง พบว่า อายุเฉลี่ยของเยาวชนน้อยลง ระหว่าง 12-15 ปี มีแนวโน้มสูงขึ้น ยาเสพติดที่ระบาด คือ ยาบ้า กัญชา ยาไอซ์ และยาเสพติดประเภทใหม่ที่แพร่หลาย โดยใช้ยาแก้ปวดผสมเครื่องดื่มทำให้เกิดอาการ มึนเมา 2) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ เยาวชน

ครอบครัว ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3) แนวทางในการดำเนินงานของชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และ ร่วมติดตามประเมินผล

จิรเดช กมลเพชร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข ปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านตามแนวชายแดน ด้านจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย (ศึกษาเฉพาะ พื้นที่ชายแดนติดประเทศเมียนมา) มีข้อเสนอแนะ ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การให้ความสำคัญกับกลไกของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอและตำบลเป็นกลไกหลัก โดยให้มีเอกภาพในการดำเนินการ ให้มีการจัดเฉพาะกิจ มีอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะอย่างเดียวกันให้ได้รับสิทธิการปฏิบัติงาน เช่น ให้บรรจุในโครงสร้างสายงาน กอ.รมน. เป็นต้น 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่โดยการจัดทำโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดต้องเริ่มตั้งแต่กลไกระดับตำบล/หมู่บ้าน ทั้งนี้รูปแบบกิจกรรมควรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตวิถีชนเผ่าหรือวิถีชุมชนควบคู่ไปกับโครงการพัฒนาทางเลือกหรือการส่งเสริมอาชีพทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหายาความยากจนด้วย โดยเงื่อนไขสำคัญ คือ การดำเนินงานต้องทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

สมจิต ยาใจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 18 คน และแกนนำยาเสพติด จำนวน 6 คน ในตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกกระบวนการเรียนรู้ แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบการติดตามผลการดำเนินงานในชุมชน และแบบบันทึกภาคสนาม ดำเนินการตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจปัญหาและเตรียมพื้นที่ ขั้นจัดทำแผนชุมชน ขั้นดำเนินการตามแผน และขั้นประเมินผล ในช่วงเดือนตุลาคม 2562-เดือนกันยายน 2563 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนมีความตั้งใจมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมวางแผน หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน การทำงานป้องกันยาเสพติดร่วมกัน ร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันยาเสพติดที่มีความเหมาะสม กับบริบทของชุมชน มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและร่วมคิดหาวิธีการป้องกันปัญหายาเสพติด ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในชุมชนเพื่อวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติด วางแผนนำผู้ที่ติดยาเสพติด เข้ารับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง

2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้ความร่วมมือและข้อมูลที่แท้จริง ร่วมเป็นคณะกรรมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชนเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิก

ในครอบครัวของตนเองไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทุกชนิด ร่วมประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมประเมิณผล หมายถึง คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของโครงการป้องกันยาเสพติดยาเสพติด มีการประเมินหมู่บ้านปลอดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ร่วมประเมินผลการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ประเมิณผลคนในครอบครัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ประเมิณผลความคืบหน้าในการลงพื้นที่กวาดล้างยาเสพติด

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดแลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2533) ได้กล่าวว่า ความรู้ เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้าแล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำกับสภาพจิตด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเองความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน อย่างไรก็ตามความรู้อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้แต่ความรู้อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพได้จะต้องมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย ดังนี้

1. การรับรู้ หมายถึง การที่ร่างกายรับสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผ่านมาจากประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งแล้วตอบสนองเอาสิ่งเร้านั้นออกมา เป็นลักษณะของจิตที่เกิดขึ้นจากการผสมกันระหว่างพวกประสาทสัมผัสชนิดต่าง ๆ และความคิดร่วมกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่การรับรู้เป็นตัวแปรทางจิตสังคมที่เชื่อว่ามีผลกระทบต่องพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล

2. ความเชื่อ คือ ความมั่นใจในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นปรากฏการณ์หรือวัตถุว่าสิ่งนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริงให้ความไว้วางใจ เช่น แบบแผนความเชื่อทางสุขภาพ (Health Belief Model) ของ Becker (1979, อ้างถึงใน Green, 1980) ซึ่งเน้นว่า พฤติกรรมสุขภาพจะขึ้นอยู่กับความเชื่อใน 3 ด้าน คือ ความเชื่อต่อโอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคหรือได้รับเชื้อโรค ความเชื่อเกี่ยวกับความรุนแรงของสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและความเชื่อเกี่ยวกับผลตอบแทนที่จะได้จากการแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง

3. ค่านิยม หมายถึง การให้ความสำคัญให้ความพอใจในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งค่านิยมของบุคคลก็ขัดแย้งกันเอง เช่น ผู้ที่ให้ความสำคัญต่อสุขภาพแต่ขณะเดียวกันเขาก็พอใจในการสูบบุหรี่ด้วย ซึ่งความขัดแย้งของค่านิยมเหล่านี้ ก็เป็นสิ่งที่จะวางแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วย

4. เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่ค่อนข้างคงที่ของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล วัตถุ การกระทำ ความคิด ความรู้สึกดังกล่าวมีทั้งที่มีผลดีและผลเสียในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ และคณะ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของผู้นำชุมชนและสถานการณ์การใช้ยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุดมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สาเหตุและการป้องกันการเข้ายาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดจำเป็นต้องนำไปปัจจัยหรือสาเหตุเด็กและเยาวชนหันไปใช้ยาเสพติดนำมาใช้เป็นปัจจัยในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสังคม มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่จำเป็นต้องที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไข ทั้งปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่น ผู้ค้า ผู้เสพ และองค์กรหน่วยงานภายนอกทั้งที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดต้องร่วมกันวางแผนดำเนินการติดตาม ประเมินผล

สุรพล พยอมแย้ม (2545, น. 25-26) ได้แบ่งองค์ประกอบในการวัดพฤติกรรมนั้น สามารถวัดได้ใน 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านการรับรู้ (Perception Component) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัสหรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส และนำไปสู่การเกิดเป็นอุปนิสัยของบุคคล

2. ด้านการคิดและเข้าใจ (Cognition Component) กระบวนการนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งประกอบไปด้วย การเรียนรู้ การคิด และการจำ ตลอดจนการนำไปใช้หรือเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ นั้น ๆ ด้วยการรับสัมผัสและรับรู้ที่นำไปสู่การคิดและการเข้าใจ เป็นระบบการทำงานที่มีความซับซ้อนและเป็นกระบวนการภายในทางจิตที่ศึกษาและสรุปเป็นคำอธิบายที่ชัดเจนได้และนำไปสู่การเกิดเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

3. ด้านการแสดงออก (Spatial Behavior Component) หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนของการรับรู้การคิด และเข้าใจ บุคคลจะมีอารมณ์ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้แต่ยังมีได้แสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายในแต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดงการตอบสนองให้บุคคลอื่นได้สังเกตเห็นเรา เรียกว่า พฤติกรรมภายนอก ซึ่งพฤติกรรมภายนอกนี้ อาจเป็นเพียง ส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทั้งหมดที่อยู่ภายในตัวบุคคลนั้น

ไสว เลี่ยมแก้ว (2551) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การรู้สึกสัมผัสที่ได้รับการตีความให้เกิดความหมายแล้ว เช่น ในขณะที่เราอยู่ในภาวะการรู้สึก (Conscious) คือ สัมผัสตั้งอยู่ในทันใดนั้น เรา รู้สึกได้ยินเสียงดังปังมาแต่ไกล การรู้สึกสัมผัส แต่ไม่รู้ความหมาย คือ ไม่รู้ว่าเป็นเสียงอะไรจึงยังไม่เกิดการรับรู้ต่อมามีคนบอกว่าเป็นเสียงระเบิดของยางรถยนต์ เราจึงเกิดการเรียนรู้ความหมายของการรู้สึกสัมผัสนั้น ดังนี้ เราเรียกว่าเกิดการรับรู้

ศุภร ชินะเกตุ (2553) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่สมองตีความหรือแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการสัมผัส (Sensation) ของร่างกาย หรือประสาทสัมผัสต่าง ๆ กับ สิ่งแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าว่าการสัมผัสนั้นเป็นอะไรมีความหมายอย่างไรมีลักษณะอย่างไร เป็นต้น

ชาลาม เจมะแซ และฐูเซน หมัดหมัน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการสร้างพลังดินและการลดเงื่อนไขการระบาดของยาเสพติดในกิจกรรมการณรงค์รัฐจะเน้นที่เฉพาะกลุ่มเยาวชนอย่างเดียวแต่ไม่ได้เน้นรณรงค์ให้ความตระหนักแก่ผู้ประกอบการของแต่ละบ้าน ผู้นำชุมชนเห็นด้วยกับนโยบายการสร้างอาชีพเพราะมองว่าเป็นการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดได้ดีและยั่งยืน รัฐไม่ค่อยรับความคิดเห็นจากภาคประชาชนมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่สั่งมาจากเบื้องบน นอกจากนี้แล้วยังขาดการบูรณาการระหว่างองค์กรเอกชนกับหน่วยงานรัฐ สำหรับแนวทางการควบคุม

ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหาเสพติดด้วยการเพิ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัครแต่ขาดความจริงจัง และจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่และเจ้าหน้าที่มักจะเป็นคนนอกพื้นที่มากกว่าในพื้นที่ที่ไม่ค่อยเข้าใจ บริบททางสังคม ส่วนแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด โครงการต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องและการติดตามหลังจากปิดค่ายแล้วคือ เมื่อโครงการหมดลงหรืองบประมาณหมดลงทุกอย่างก็จะจบลง รัฐเน้นการรักษาผู้ติดยาแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครอบครัว คนในท้องถิ่นไม่ได้ถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วม ขาดการคัดกรองแยกแยะระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับผู้ติดยาทำให้ โครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในยุทธศาสตร์การบำบัดรักษาดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยา รัฐจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ปลายเหตุมากกว่าต้นเหตุ

วิชา ด้านธำรงกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ปัญหาสารเสพติด ในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทพื้นที่เสี่ยงสู่มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ ทักษะคิด และการเข้าถึงสารเสพติดการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยนี้ มีปัจจัยทั้งโดยตรงและอ้อมที่หลากหลาย ซึ่งเอื้อให้เกิดการทดลองใช้ นอกเหนือจากบริบททางสังคม ยังมีปัจจัยด้านการรับรู้โทษภัย ทักษะคิดความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับประโยชน์ที่มีต่อสารฯ แต่ละชนิด รวมทั้งความยากง่ายในการเข้าถึงสารเสพติด จากการวิจัย พบว่า นักเรียนเคยเห็นสารระเหย กัญชา ใบกระท่อม และยานอนหลับหรือยากล่อมประสาทมากกว่าร้อยละ 40 สำหรับยาบ้าและไอซ์ มีนักเรียนเคยเห็นของจริง ร้อยละ 35 และ 25 ตามลำดับสารชนิดอื่น ๆ เช่น ยาอี/ยาเลฟ/ฝิ่น/ผงขาว/เฮโรอีน/ ยาเค และโคเคน

สมจิต ยาใจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วม ดำเนินการผ่านโครงการต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่มีความ สอดคล้องกับบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และแกนนำในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์และมีวินัยได้สูญเสียโดยตรง มีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติด แนวทางการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพร้อมที่จะพัฒนาโดยผู้วิจัยมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก สร้างกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนทางวิชาการ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง แล้วนำมาถอดบทเรียนเพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชน การสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการจัดกิจกรรมในชุมชน เพื่อสนองตอบโครงการเสริมพลัง สร้างความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดและการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ เพื่อต่อต้านยาเสพติดในชุมชน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การติดตามข่าวสารยาเสพติดจากการสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อวิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคมออนไลน์ ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ รับรู้ข่าวสาร การปราบปราม ยาเสพติด จากหน่วยงานราชการ ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำชุมชน

2.3.2 ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชน

อนันท์ วาริรัตน์กุล และพัชราภรณ์ เกษะประกกร (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว ทัศนคติและพฤติกรรมต่อยาเสพติดของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมติดยาเสพติดและวัยรุ่นที่ไม่มีพฤติกรรมติดยาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า วัยรุ่นทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดในแนวทางเดียวกัน คือ เห็นว่าการเสพยาเสพติดเป็นการกระทำผิดแต่การเสพยาเสพติดในปัจจุบันก็เป็นเรื่องธรรมดาและรู้สึกเฉยๆ ไม่ได้รังเกียจผู้ที่มีพฤติกรรมติดตั้งนั้น วัยรุ่นบางคนจึงอาจได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในอดีตของตนหรือสภาพทางสังคมหรือครอบครัวของวัยรุ่นอาจเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่าย ทั้ง ๆ ที่เด็กวัยรุ่นก็รับรู้เช่นกันว่ายาเสพติดเป็นสิ่งที่ไม่ดีและการเสพยาเป็นการกระทำผิด ดังนั้นทัศนคติต่อยาเสพติดจึงไม่อาจเป็นสิ่งที่กำหนดหรือแสดงถึงแนวโน้มของพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครได้

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต (2559) กล่าวว่า ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลก ในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง จากระบบรายงาน บสต. ของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามกรมสุขภาพจิต พบว่า ผู้เข้ารับการรักษาเสพติดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2556-2558 จำนวน 156,884 คน 98,421 คน และ 55,683 คน ตามลำดับ โดยเป็นผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาในหน่วยงานสังกัดกรมสุขภาพจิต จำนวน 3,975 คน 4,071 คน และ 3,912 คน ตามลำดับ จากสถิติการเข้ารับการรักษาแม้ว่าจะมีแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าผู้เข้ารับบำบัดรักษาเป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 50 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องมีการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ควรได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อยาเสพติดและปัจจัยยั่วยุต่าง ๆ รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการกลับไปใช้ซ้ำ ซึ่งเมื่อจำแนกชนิดยาเสพติดที่มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษามากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 75.20 รองลงมา คือ กัญชา ร้อยละ 6.83 และกระท่อม ร้อยละ 4.17 ด้านพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่าเป็นกังวล คือ การใช้ยาเสพติดมากกว่า 1 ชนิดร่วมกันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้การบำบัดรักษามีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีการนำสารต่าง ๆ ที่หาได้ง่ายมาผสมกันเพื่อให้ออกฤทธิ์เหมือนสารเสพติด ซึ่งเด็กและเยาวชนมีการทดลองดื่มสารเหล่านี้เนื่องจากมองว่าเกิดจากส่วนผสมของสารที่ไม่เป็นอันตราย โดยที่ไม่ได้คำนึงว่ามีฤทธิ์เสพติดปัญหาสารเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 32.44 ของประชากรทั้งหมดในปี 2557 ซึ่งเป็นวัยที่ดำเนินชีวิตในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ใฝ่หาความรู้ อยากเห็น อยากลองของใหม่ รักพวกพ้อง รักเพื่อน เชื้อเพื่อน และมองหาแบบอย่างเพื่อดำเนินรอยตามแบบทัศนคติที่ผิด ๆ เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในวัยรุ่น เช่น การเสฟไอซ์ ทำให้ผมอม ผิวขาว การเสพยาบ้าทำให้เพิ่มความตื่นเต้นในการมีเพศสัมพันธ์ อ่านหนังสือได้นานขึ้น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้สติปัญญาดี สามารถรักษาโรคบางอย่างได้จากทัศนคติดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกอยากลองใช้จนมีการติดสารเสพติดนั้นในที่สุด

สังคม ศุภรัตน์กุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการรับรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในพื้นที่การค้าและการระบาค จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้เรื่องยาเสพติดและทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนเห็นได้ว่า เมื่อมีการรับรู้เรื่องยาเสพติดมากและมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อสถานการณ์การเสพยาเสพติดของเยาวชนทำให้พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดดีขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัย พฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาบ้าเจตคติการป้องกันตนเองจากยาบ้า การรับรู้ความเข้มงวดในกฎระเบียบของสถาบัน การรับรู้การสนับสนุนจากครอบครัว การรับรู้สนับสนุนจากเพื่อน และการรับรู้สนับสนุนจากอาจารย์และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้แหล่งซื้อขายยาบ้า การรับรู้แหล่งเสพยาบ้า การรับรู้โอกาสเกี่ยวข้องกับยาบ้า

ณัฐวุฒิ ธนจินดา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่ออาชญากรรมประเภทยาเสพติด ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่ออาชญากรรมประเภทยาเสพติดทัศนคติของประชาชนต่ออาชญากรรมประเภทยาเสพติด พบว่า ทัศนคติด้านสังคมทำให้เกิดอาชญากรรมประเภทยาเสพติดมากที่สุด ตามมาด้วยด้านการเมืองทำให้เกิดอาชญากรรมประเภทยาเสพติดและด้านเศรษฐกิจ ส่วนการเกิดอาชญากรรมประเภทยาเสพติดจะเห็นได้ว่าการเกิดอาชญากรรมที่รัฐเป็นผู้เสียหายรวมถึงปัญหาเสพยาเสพติดรัฐยอมได้รับผลกระทบทั้งทางตรงทางอ้อมและยอมส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศและการระบาคของส่งผลต่อการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมและยังทำให้งบประมาณบางส่วนนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

Ajzen and Fishbein (1975) ทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติดอาจมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน เช่น การได้รับความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติด จากการจัดการเรียนการสอนที่เข้าถึงนักเรียน รวมถึงการเฝ้าระวังติดตามและการเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ตลอดจนการให้คำปรึกษาในเรื่องของยาเสพติดอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ สามารถส่งผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และการแสดงออกถึงพฤติกรรม การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการชี้แนะโดยความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม (Behavioral Beliefs) ซึ่งมีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคล เช่น ถ้านักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีความเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมทางบวก เด็กก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมและมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นด้วยในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กเชื่อว่าการทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลกรรมทางลบ เด็กก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีและมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

Brommel (1996) กล่าวว่า การสื่อสารที่เปิดเผยต่อกันจึงสามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การเพิ่มความรัก ความผูกพันที่มีต่อกันได้อีกด้วยการสื่อสารภายในครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบซึ่งการอบรมสั่งสอนของบิดา มารดา ก็คือ พฤติกรรมการติดต่อสื่อสารภายในครอบครัวรูปแบบหนึ่ง การสื่อสารภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่หล่อหลอมบุคลิกลักษณะ ทัศนคติ อุปนิสัยจริยธรรม ศีลธรรม ความรับผิดชอบ ความคิดริเริ่ม ภาวะความเป็นผู้นำ ความสัมพันธ์ผลทางการเรียน ความสามารถ ความสำเร็จ ตลอดจนการปรับตัวของเด็ก (พีชนี เษยจรรยา และประทุม ฤกษ์กลาง, 2531) การสื่อสารภายในครอบครัวจึงน่าจะมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของวัยรุ่นและสมาชิกในครอบครัว

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง อยากให้คนในชุมชนและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด และเกิดการพัฒนาต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปลอดภัยยาเสพติด มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสารหรือนโยบายภาครัฐและให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดเข้าร่วม แสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติด ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข

2.3.3 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน

เอี่ยมเดือน ไชยหาญ (2542) ที่กล่าวว่า แนวทางพัฒนาเครือข่ายได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทุกกลุ่มและการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการกำหนดสภาพปัญหาและวิธีดำเนินการปฏิบัติงานในชุมชนและให้ความสำคัญกับการตระหนักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการเป็นผู้ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจของชุมชนเอง รวมทั้งยังมีทัศนะต่อแนวทางการพัฒนาเครือข่ายสนับสนุน และมีทัศนะเห็นด้วยกับหน่วยงานราชการที่จะช่วยประสานกับแหล่งทรัพยากร

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2551) เห็นว่า เครือข่ายเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่ต้องการจะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระบบโครงสร้างภายในเครือข่ายภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ ความเชื่อถือ ความเอื้ออาทรกันและกัน และจัดให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน นอกจากนี้เครือข่ายยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีค่านิยม ความเชื่อและเป้าหมายในชีวิตหรือเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้เกิดขึ้นโดยสมัครใจ

กองวิชาการและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานรัฐมนตรี (2554) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายชุมชน ไว้ดังนี้ เครือข่ายชุมชนเป็นสายแห่งความสัมพันธ์ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมในระหว่างชุมชนด้วยตนเอง ทั้งที่อยู่ในชุมชนเดียวกันและต่างชุมชน หรือระหว่างชุมชนกับกลไกรัฐ รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติที่มนุษย์จะต้องมีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งและหากมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันอย่างต่อเนื่องจึงมักเรียกว่าเป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชนในหลักการของเครือข่ายชุมชน อาจเกิดขึ้นได้ใน 2 ประเภท คือ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทั้งจากเครือข่าย ความเชื่อถือผู้นำ และเครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งของกลุ่มบุคคลซึ่งมีรูปแบบของความสัมพันธ์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เครือข่ายความคิด เป็นเครือข่ายที่เน้นการทำงานในด้านความคิด ความรู้ หรือเทคนิคต่าง ๆ โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันด้วยวิธีการจัดอบรม สัมมนาเวทีชาวบ้าน เป็นต้น 2) เครือข่ายกิจกรรม เป็นเครือข่ายที่เน้นการช่วยเหลือร่วมมือกันในการทำกิจกรรมซึ่งมักเป็นเครือข่ายภายในชุมชน 3) เครือข่ายสนับสนุนทุนเป็นเครือข่ายที่มุ่งระดมทุนเพื่อดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาดัง ๆ การสร้างองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งส่วนสำคัญอยู่ที่การสร้างโอกาสให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยหวังผลความสำเร็จขององค์กรหนึ่งไปสู่อีกองค์กรหนึ่ง โดยผ่านเครือข่ายชุมชนที่มีการจัดตั้งอยู่แล้ว

ฉัตรชัย สิงห์โต (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่ 1) รูปแบบและวิธีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ใช้รูปแบบเครือข่าย 5 รั้วล้อมไทยป้องกันยาเสพติด โดยมีรูปแบบโครงสร้าง

เป็นคณะกรรมการแต่ละคนมีหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์แบบแนวราบ มีเป้าหมายทิศทางอันเดียวกัน คือ การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน มีกิจกรรมที่ได้มีการวางแผนร่วมกัน โดยเน้นประเพณีชาวบ้านในพื้นที่ ใช้วิธีการสันติวิธี ให้อภัยซึ่งกันและกันในสังคม ความเป็นอยู่ที่เป็นเครือญาติ 2) ขั้นตอนและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาวบ้านที่ประสบความสำเร็จและยั่งยืน โดยนับตั้งแต่การสำรวจปัญหา การค้นหาแนวทางแก้ไข ปัญหา การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ การดำเนินการแก้ไขโดยชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินงานตลอดกระบวนการขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวและติดตามประเมินผลการทำงาน โดยเฉพาะด้านการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนสูงเป็น อันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมต่อเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนและการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนตามลำดับ คำน้ำหนักหรือค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่ายมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมต่อเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเท่ากับ 0.83, 0.61, 0.56 และ 0.36 ตามลำดับ ผลการศึกษาสภาพปัญหาของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน พบว่า เครือข่ายองค์กรภาคประชาชนยังขาดแคลนผู้บริหารเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและปัจจัยด้านงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย ส่วนแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนนั้น ต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญโดยเครือข่ายองค์กรต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ที่มีการพัฒนาแกนนำเครือข่ายดำรงไว้ซึ่งความเป็นเครือข่ายและกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลักและมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอยู่ตลอดเวลา

เสมอ แสงสนธิ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์และยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดและแนวทางพัฒนา ซึ่งยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ส่งเสริมศักยภาพคนในชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) สร้างชุมชนต้นแบบปลอดยาเสพติดแบบมีส่วนร่วม 3) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 5) สร้างภาคีเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 6) บูรณาการการจัดการทุกภาคส่วนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 7) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 8) พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 9) ผลการประเมินการพัฒนายุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชรที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางพัฒนา มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

วิโรจน์ นาหนองขาม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองซอน อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้างเครือข่ายตามแนวคิดและทฤษฎีของ Starkey (1997) อันประกอบด้วย 1) โครงสร้างเครือข่าย 2) แนวทางการทำงานของเครือข่าย 3) แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด และ 4) การสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีขั้นตอนการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้ 1) มีการร่วมกันรับรู้ปัญหา ร่วมคิดตัดสินใจโดยการสนทนากลุ่ม 2) ร่วมกันวางแผน กิจกรรม ตามแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน กำหนดนโยบายการทำงาน วัตถุประสงค์ของโครงการการดำเนินงานทำแผนร่วมกับชาวบ้าน 3) การร่วมการปฏิบัติที่ได้วางแผน 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เมื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดสำเร็จและยั่งยืน ผลประโยชน์ตกกับหมู่บ้าน คือ มีความสงบสุข มีรายได้ดี ไม่มีอาชญากรรมในหมู่บ้าน ในตำบล ประชาชนกินดีอยู่ดี สงบสุข ปลอดภัย 5) ร่วมกันประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรม ผลการวิจัย พบว่า เครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่นี้ ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนทุกคน ตัวแทนผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน สมาชิกสภาตำบลของแต่ละหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลของแต่ละหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครชุมชน ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ และตัวแทนกลุ่มเยาวชนในแต่ละหมู่บ้าน ตัวแทนภาครัฐ ได้แก่ ฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ และโรงเรียน โดยคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานและคณะทำงานจากการดำเนินงานส่งผลคนในชุมชนเกิดความตระหนักในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนอย่างจริงจังและก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงการร่วมมือในชุมชนอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้เสพเต็มใจเข้าโครงการบำบัดยาเสพติด จำนวนผู้เสพลดลงและผู้เสพให้ข้อมูลและเบาะแสของผู้จำหน่ายในพื้นที่ส่งผลให้สถานีตำรวจภูธรหนองซอนสามารถกวาดล้างและวางแผนจับกุมผู้จำหน่ายได้เพิ่มมากขึ้น

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน หมายถึง มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดยาเสพติดใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติดร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด

2.3.4 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

จักรกฤษณ์ พิญญาพงษ์ และคณะ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของผู้นำชุมชนและสถานการณ์การใช้ยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดอุดรดิตต์ พบว่า บุคคลที่ให้ข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุดมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สาเหตุและการป้องกันการใช้ยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดจำเป็นต้องนำไปปัจจัยหรือสาเหตุเด็กและเยาวชนหันไปใช้ยาเสพติดนำมาใช้เป็นปัจจัยในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคม มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ จำเป็นที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันแก้ไข ทั้งปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่น ผู้ค้า ผู้เสพ และองค์กรหน่วยงานภายนอกทั้งที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดต้องร่วมกันวางแผนดำเนินการติดตามประเมินผล

ไพโรช ตันอุดม (2552) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนทำด้วยการตัดสินใจของตนเองไม่มีแรงกดดันจากผู้มีอิทธิพลทำให้แสดงถึงการมีส่วนร่วมเฉพาะตนเองมีการแสดงเพื่อส่วนร่วมให้ความสำคัญ ผลประโยชน์ส่วนร่วม ผู้นำได้รับการสนับสนุน มีการพัฒนา มีการเรียนรู้ มาพัฒนาทำผลประโยชน์ ปัญหาที่มีการรับการแก้ไขให้ตรงจุด ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ชุมชนมีความสามารถทำแผนพัฒนาหมู่บ้านตามความต้องการในการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพประชาชนและความต้องการของประชาชนทำให้แผนดังกล่าวมีประสิทธิภาพประชาชนเป็นเจ้าของโครงการมีประโยชน์ต่อคนในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงบประมาณทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการวิจัย พบว่า บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการปัญหายาเสพติดตามโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านเหล่าน้อย อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนและเพื่อศึกษาแนวทางการปรับใช้ศักยภาพชุมชนกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยบทความนี้ต้องการนำเสนอถึงการใช่วิถีชีวิตในชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่เฝ้าระวังที่พบการระบาดของยาเสพติด โดยผ่านการสะท้อนประเด็นของศักยภาพชุมชนในการจัดการกับปัญหายาเสพติดด้วยตนเองผ่านสมาชิกในชุมชนและผู้นำชุมชน รวมถึงการแสดงออกซึ่งการสร้างเครือข่ายทางสังคมในการขอความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการกับปัญหายาเสพติดในชุมชนเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ กลุ่มของผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สมาชิกในชุมชนและเด็กเยาวชนในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น จำเป็นจะต้องใช้จิตสำนึกร่วมของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่คิดที่จะพึ่งระบบการดำเนินงานของภาครัฐเท่านั้น แต่ชุมชนจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกร่วมและดำเนินการภายในชุมชนด้วยตนเอง ทั้งนี้จะเป็นการใช้ภูมิปัญญา ระบบประเพณี วัฒนธรรมชุมชนผสมผสานกับการสร้างเครือข่ายทางสังคมกับหน่วยงานอื่น แล้วนำองค์ความรู้หรือบทเรียนที่ได้มาสร้างรูปแบบกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน

จักรกฤษณ์ พิญาพงษ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่าย เพื่อยกระดับชุมชนต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อำเภอตรอน จังหวัดอุดรดิษฐ์ ผลการวิจัย พบว่า สถานการณ์การใช้ยาเสพติดของอำเภอตรอน ผู้ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม เยาวชนและวัยแรงงาน โดยสาเหตุของการเสพยาเสพติดในกลุ่มวัยแรงงานเพราะต้องการทำงาน ให้มากขึ้น ภาวะงานหรืออาชีพบางอย่างที่ทำให้ต้องใช้สารเสพติด ส่วนสาเหตุของการใช้สารเสพติด ในกลุ่มเยาวชนมีสาเหตุมากจากความอยากรู้ อยากลองทำตามเพื่อนการก่อเกิดองค์กรชุมชนในการ แก้ปัญหายาเสพติดของตำบลวังแดง เกิดจาก 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) การระเบิดจากข้างในจากวิกฤติปัญหา ยาเสพติดในชุมชน คนในชุมชนจึงรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา 2) การหนุนเสริมจากองค์กรภายนอก ที่เข้ามาให้การสนับสนุนให้ชุมชนรวมตัวกันแก้ไขปัญหายา และ 3) ความร่วมมือจากภายในและภายนอก จากการถอดบทเรียนความสำเร็จในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของตำบลต้นแบบ พบปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) การสร้างศรัทธาของผู้นำชุมชน 2) การสร้างระบบ และกลไกการเฝ้าระวังโดยคนในชุมชน 3) การสร้างการรับรู้ ยอมรับและเข้าใจในการกำหนดกติการ่วมกัน 4) การสร้างพลังความคิดชุมชนบำบัด เป็นบรรทัดฐาน และ 5) การจัดการความรู้ในทุกกระบวนการทำงานกระบวนการพัฒนาเครือข่าย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ชาลาม เจมะแซ และสุเชน หมัดหมัน (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้นำ ชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส พบว่า แนวทาง การสร้างพลังดินและการลดเงื่อนไขการระบาดของยาเสพติดในกิจกรรมการณรงค์รัฐจะเน้นที่เฉพาะ กลุ่มเยาวชนอย่างเดียวแต่ไม่ได้เน้นรณรงค์ให้ความตระหนักแก่ผู้ปกครองของแต่ละบ้าน ผู้นำชุมชน เห็นด้วยกับนโยบายการสร้างอาชีพเพราะมองว่าเป็นการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดได้ดีและยั่งยืน รัฐไม่ค่อย ได้รับความคิดเห็นจากภาคประชาชนมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่สั่งมาจากเบื้องบน นอกจากนี้แล้วยังขาดการบูรณาการระหว่างองค์กรเอกชนกับหน่วยงานรัฐ สำหรับแนวทางการควบคุม ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหายาเสพติดด้วยการเพิ่มเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร แต่ขาดความ จริงจังและจริงจังในการปฏิบัติหน้าที่และเจ้าหน้าที่มักจะเป็นคนนอกพื้นที่มากกว่าในพื้นที่ที่ไม่ค่อยเข้าใจ บริบททางสังคม ส่วนแนวทางการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด โครงการต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่องและการติดตามหลังจากปิดค่ายแล้วคือ เมื่อโครงการหมดลงหรืองบประมาณหมด ลงทุกอย่างก็จะจบลง รัฐเน้นการรักษาผู้ติดยาแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของครอบครัว คนในท้องถิ่นไม่ได้ถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วม ขาดการคัดกรองแยกแยะระหว่างกลุ่มเสี่ยงกับผู้ติดยาทำให้ โครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรในยุทธศาสตร์การบำบัดรักษาดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยา รัฐจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่ปลายเหตุมากกว่าต้นเหตุ

มะพารี กะมุณี และคณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชน ในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุ นั่น คือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนในฐานะ ตัวแทนรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ให้ความร่วมมือในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชนของ ตนเองอย่างจริงจังแต่ยังขาดการรวบรวมข้อมูลผู้เสพ ผู้ติด ผู้ค้ายาเสพติดในชุมชน อาจเป็นเพราะ

การรวบรวมข้อมูลต้องใช้ทักษะการจดบันทึกอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สำหรับด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงานและด้านการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ได้มีโอกาสในการเข้าร่วมประชุมในโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐได้จัดขึ้น รวมทั้งในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการของหน่วยงานท้องถิ่นในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับแผนงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทำได้น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ ถูกกำหนดมาโดยส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีโอกาสดำเนินการรับฟังเท่านั้นแต่ทั้งนี้ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ซึ่งอาจเป็นเพราะการเป็นผู้นำในฐานะที่เป็นบุคคลตัวอย่าง ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ถือเป็นตัวอย่างให้สมาชิกในชุมชนของตนเองเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ในขณะที่เดียวกันผู้นำชุมชนบางส่วนยังมีความกังวลต่อความปลอดภัยในชีวิตของตนเองและครอบครัว หากต้องเข้าไปร่วมกับเจ้าหน้าที่ในการติดตาม สอดส่องบุคคล ยานพาหนะ หรือสถานที่ต้องสงสัยในชุมชน มีข้อสังเกตที่พบว่าผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมและช่วยเหลือผู้ที่ติดยาเสพติดไม่ให้หวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำชุมชนตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเยาวชนและคนในชุมชนหากปล่อยปะละเลย

สมจิต ยาใจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วมดำเนินการ ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชน ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ที่มีความสอดคล้องกับบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชนและแกนนำในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์และมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง มีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติด แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ พร้อมทั้งจะพัฒนา โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการอำนวยความสะดวก สร้างกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนทางวิชาการ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงแล้วนำมาถอดบทเรียน เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่การจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน การสร้างมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการจัดกิจกรรมในชุมชนเพื่อสนองตอบโครงการเสริมพลัง สร้างความเข้มแข็งต่อต้านยาเสพติดและการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เพื่อต่อต้านยาเสพติดในชุมชน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติดผู้นำชุมชนกระตุ้นให้มีประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงาน ผู้นำชุมชนโน้มน้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดีหรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติดและประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

2.3.5 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ (2553) ได้สรุปคำจำกัด ความของแรงสนับสนุนทางสังคมไว้ว่า สิ่งที่คุณคนได้รับโดยตรงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อาจเป็นด้านข่าวสารเงินกลางงานหรือทางด้าน อารมณ์การให้ความหวังใจให้กำลังใจซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้รับสามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ผู้รับ ต้องการได้

อาภาพร เผ่าวัฒนา และคณะ (2554) กล่าวว่า แรงสนับสนุนทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ ระหว่างคนไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือทางด้านวัตถุและความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึง การที่คุณคนรู้สึกว่าคุณคนเองได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย

อรุณพ กาวิกุล (2556, น. 66-67) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาารูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจ ภูธร ภาค 5 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ของผู้รับการถ่ายทอด สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับ เยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้าน บุคลิกภาพของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดในเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชน สัมพันธ์ใน พื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบและกระบวนการ “NICE POLICE” มีองค์ประกอบที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ NICE ประกอบด้วย N (Narcotic Knowledge) ในส่วนที่มุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม องค์ความรู้ด้านยาเสพติดในทุกมิติ I (Information) หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์นโยบาย ของหน่วยงานบังคับบัญชาเพื่อลงสู่การปฏิบัติ C (Central Communication Agencies) คือ ศูนย์ ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 เป็นหน่วยงานศูนย์กลางพัฒนาการศึกษาตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ และ E (Education) คือ ให้ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 ดำเนินการจัดการฝึกอบรมและส่งเสริม ให้ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง ในส่วนที่ 2 คือ POLICE เป็นกระบวนการหลังจากการที่ได้รับการศึกษาอบรมจากศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 แล้วตำรวจ ชุมชนมวลชนสัมพันธ์นำองค์ความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแนวคิดแสวงหาการมีส่วนร่วม ของชุมชน ประกอบด้วย P (Plan Participate) คือ การวางแผนการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน O (Organize) คือ การวางระบบงาน L (Learning) คือ การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชน (Integrate) คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบูรณาการการทำงาน ร่วมกันของแต่ละภาคส่วนในชุมชน C (Connect) คือ การเชื่อมต่อเครือข่ายการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนเข้ากับชุมชนอื่น ๆ และสังคมภายนอก และ E (Evaluation) คือ การประเมินผลการแก้ไข ปรับปรุงและการรายงานผลการปฏิบัติ

ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดิน เอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศพส.) (2560) กล่าวว่า แนวความคิด การดำเนินยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดิน เอาชนะยาเสพติด แห่งชาติ (ศพส.) ได้เสนอแนวความคิดการดำเนินยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไว้ดังนี้

- 1) การแก้ไขและพลิกสถานการณ์ให้สามารถเอาชนะยาเสพติดจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของ ทุกภาคส่วนจนเกิดเป็นพลังแผ่นดินซึ่งเป็นปัจจัยเงื่อนไขสำคัญลำดับแรกในการเอาชนะยาเสพติด
- 2) การแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องตั้งดวงจรปัญหา 3 วงจร อันได้แก่ การลดปัญหาการผลิตการค้า ยาเสพติดการลดปัญหาผู้เสพผู้ติดการแก้ไขกลุ่มเสี่ยงและป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาเสพติดรายใหม่แนวทาง การเอาชนะยาเสพติดตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดนี้มุ่งการดำเนินยุทธศาสตร์ด้วย การมีส่วนร่วมของคนในชาติทุกภาคส่วน โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบเพื่อเป็นรากฐานการนำไปสู่ ความยั่งยืนของการแก้ไขปัญหายา จึงดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้ 2.1) ใช้หลักเมตตาธรรมในการ ตัดวงจรด้านผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบและเดือดร้อนมากที่สุดจำเป็นต้องได้รับการ เยียวยารักษาโดยเร่งด่วนอันเป็นการคืนคนสู่อุปการะครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติด้วยความเข้มแข็ง และกระบวนการมีส่วนร่วมของพลังสังคมและพลังชุมชนการตัดวงจรกลุ่มเสี่ยงและป้องกันมิให้เกิด ผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ด้วยการแก้ปัญหากลุ่มเสี่ยงพื้นที่เสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน
- 2.2) การลดปัญหาการผลิตการค้ายาเสพติดด้วยการปราบปรามเพื่อนำผู้ผลิตและผู้ค้ายาเสพติดมาลงโทษ ด้วยมาตรการทางกฎหมายและกลไกกระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งจะต้องดำรง ความเข้มแข็งเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหายาเสพติดและกลุ่มเสี่ยง
- 2.3) สร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ในทุกระดับเพื่อหยุดยั้งการผลิตและร่วมมือกันในการสกัดกั้นการลักลอบนำเข้า/ส่งออกยาเสพติดสาร ตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด ทั้งนี้การตัดวงจรปัญหาแต่ละด้านต้องมีการดำเนินยุทธศาสตร์ ทุกด้านอย่างบูรณาการและผสมผสานสอดคล้องสัมพันธ์กันตามสถานการณ์ของพื้นที่โดยมุ่งต่อเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ตาม Roadmap แต่ระยะระยะร่วมกัน
- 3) ความยั่งยืนของการเอาชนะยาเสพติดอยู่ที่ความเข้มแข็ง ของหมู่บ้าน/ชุมชนที่จะสามารถเฝ้าระวังดูแลและแก้ปัญหาต่อเนื่องในระยะยาวจึงเป็นจุดแตกหักของ ปัญหาเงื่อนไขความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีความเอาใจจริงเอาใจในระดับพื้นที่ โดยการบูรณาการและการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานองค์กรทุกระดับทั้งภาครัฐภาคประชาชน และท้องถิ่นยึดหลักการร่วมกันคิดร่วมกันวางแผนร่วมกันทางานสร้างเอกภาพในการทำงานแบบบูรณาการ แนวทางหลักของการบริหารจัดการจึงใช้พื้นที่เป็นศูนย์กลางโดยให้อำนาจกับผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่จะระดมสรรพกำลังในพื้นที่โดยมีคณะผู้บริหารในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตในจังหวัด ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารในพื้นที่ร่วมเป็นที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จ ในการแก้ไขปัญหายาโดยมีทีมปฏิบัติการระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธร สาธารณสุข อำเภอพัฒนาชุมชน อำเภอ และผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่เป็นแกนขับเคลื่อนการทำงาน ร่วมกับผู้นำและแกนนำในหมู่บ้าน/ชุมชนผู้นำท้องถิ่น โดยกระบวนการประชาคมเป็นหลัก

กษมา วรรณโร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอแม่สาน จังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการบริหารจัดการ และด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก

และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย ซึ่งพบว่าปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยปัจจัยดังกล่าว มีอิทธิพลร่วมในการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านยาเสพติดของกองทุนแม่ของแผ่นดินสูงถึง ร้อยละ 78.10 ผลการศึกษายังพบว่าระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดบ้านคลองทรายอยู่ในระดับมาก

สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2564) ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2564 มาตรการการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน และการพัฒนาทางเลือกการลดเหตุปัจจัยของโครงสร้างอิทธิพล และขบวนการค้ายาเสพติดบริเวณชายแดน โดยใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม ตามหลักการพัฒนาทางเลือก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักความมีส่วนร่วมของพื้นที่ รวมทั้งผสมผสานกับมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดรูปแบบการทำงานอย่างยั่งยืนด้วยกลไกชุมชนร่วมกับหน่วยราชการในพื้นที่ ตลอดจนสามารถประยุกต์การดำเนินงานขยายผลสู่หมู่บ้าน/ชุมชนของพื้นที่ตอนในการป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยและวิถีชีวิตโดยเน้นการเสริมสร้างองค์ประกอบสำคัญของภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ทักษะสมอง ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทักษะคิดเชิงบวกและทักษะในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการสร้างกระแสสังคมให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ หมายถึง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชนในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด เมื่อเกิดผู้ติดปัญหายาเสพติด สามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสามารถสรุปว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง เจือใจหรือเหตุที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การติดตามข่าวสารยาเสพติดจากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อวิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคมออนไลน์ ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ รับรู้ข่าวสารการปราบปรามยาเสพติดจากหน่วยงานราชการ ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำชุมชน

2. ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง อยากรู้คนในชุมชนและเยาวชนห่างไกลยาเสพติดและเกิดการพัฒนาต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ปลอดภัยยาเสพติด มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสาร หรือนโยบายภาครัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด

เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติด ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข

3. ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน หมายถึง มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดยาเสพติด ใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติดร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด

4. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหา ยาเสพติดผู้นำชุมชนกระตุ้นให้มีประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงานผู้นำชุมชนโน้มน้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดี หรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติดและประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ หมายถึง ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชนในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด เมื่อเกิดผู้ติดยาเสพติด สามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2.4 บริบททั่วไป

ในอดีตเป็นชุมชนของขอมเก่าแก่มาแต่โบราณ มีหลักฐานโบราณวัตถุเป็นที่ปรากฏ คือ กู่กาโดน ตั้งอยู่ในบริเวณวัดธาตุ กระทั่งปี 2416 อุปราชแห่งแห่งเมืองสุวรรณภูมิ พร้อมบริวาร ได้นำผู้คนจากเมืองสุวรรณภูมิ จำนวน 4,800 คน มาตั้งเมืองเกษตรวิสัย ซึ่งได้รับโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม จากรัชกาลที่ 5 ให้อุปราชแห่งเป็นเจ้าเมือง โดยพระราชทานนามว่า “พระศรีเกษตรวิสัย” จึงเป็นบ้านเมือง สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันต่อมาได้มีการเปลี่ยนชื่อเมืองเกษตรวิสัย เป็นอำเภอหนองแวง แต่ภายหลังได้กลับมาใช้ชื่อเกษตรวิสัยเหมือนเดิม เพราะถือว่าเป็นมงคลนาม คำขวัญ: เมืองเกษตรพัฒนา ทุ่งกุลาสดใส ผ้าไหมสวยยิ่ง กู่กาสิงห์บ้านปลา โสภานารี มากมีข้าวหอม พื้นที่ทั้งหมด 870 ตร.กม. (340 ตร.ไมล์) ประชากร 98,370 คน ความหนาแน่นของประชากร 112.72 คน/ตร.กม. (291.9 คน/ตร.ไมล์) ที่อยู่ต่ำกว่าการอำเภอที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย ถนนปัทมานนท์ ตำบลเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 45150

2.4.1 ลักษณะทางภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ทำให้พื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนาในเขตทุ่งกุลาร่องไห้ จึงทำให้มีชื่อเสียงเกี่ยวกับพันธ์ข้าว คือ ข้าวหอมมะลิ และมีป่าละเมาะประปราย ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย จึงกักเก็บน้ำได้น้อย จึงมักพบปัญหาเกี่ยวกับน้ำในฤดูการเพาะปลูก

2.4.2 ลำน้ำที่สำคัญ ในอำเภอเกษตรวิสัย ได้แก่

2.4.2.1 ลำน้ำเสียว ไหลผ่านอำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย ลงสู่แม่น้ำมูล

2.4.2.2 ลำน้ำเตา ไหลผ่านอำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัย ลงสู่ลำน้ำเสียว

2.4.2.3 ลำน้ำพลับพลา ไหลผ่านตำบลทุ่งทอง ตำบลดงครึ่งใหญ่ ตำบลดงครึ่งน้อย

2.4.2.4 ลำกุดกู่ ขุดลอกจากลำน้ำเดิมเพื่อเก็บน้ำใช้ในการเพาะปลูกพืชผัก แข่งเรือประเพณี

เสียวใหญ่ไหลผ่านทางทิศใต้ ทิศตะวันตกส่วนทิศเหนือและทิศตะวันออก มีลำน้ำเสียน้อยไหลผ่าน

2.4.3 อาชีพ

2.4.3.1 อาชีพหลัก ทำนา

2.4.3.2 อาชีพเสริม หัตถกรรม

2.4.4 สาธารณูปโภค

2.4.4.1 มีไฟฟ้า น้ำประปา ครบทุกหมู่บ้าน

2.4.4.2 มีโทรศัพท์สาธารณะ และโทรศัพท์ส่วนตัวใช้เป็นส่วนใหญ่

2.4.5 สินค้าที่น่าสนใจและเศรษฐกิจ

2.4.5.1 ข้าวหอมมะลิ

2.4.5.2 กระจ่างผักตบชวา

2.4.5.3 ข้าวกล้องสุขภาพ

2.4.5.4 ขนมครองแครง, ทองม้วน

2.4.5.5 ดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้า

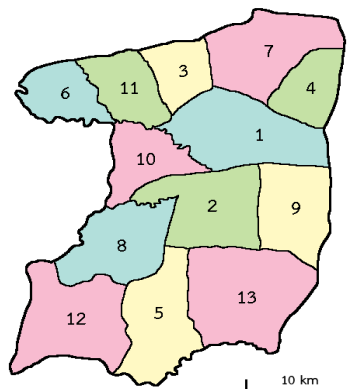
2.4.6 อำเภอเกษตรวิสัย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองสรวงและอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าตูมและอำเภอชุมพลบุรี (จังหวัดสุรินทร์)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ภาพที่ 2.1 แผนที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 2.1 จำนวนตำบล หมู่บ้าน และประชากร อำเภอเกษตรวิสัย

ลำดับ	อักษรไทย	อักษรโรมัน	หมู่บ้าน	ประชากร
1	เกษตรวิสัย	Kaset Wisai	18	16,247
2	เมืองบัว	Mueang Bua	13	8,426
3	เหล่าหลวง	Lao Luang	15	7,172
4	สิงห์โคก	Sing Khok	13	7,202
5	ดงครั่งใหญ่	Dong Khrang Yai	13	6,219
6	บ้านฝาง	Ban Fang	17	6,107
7	หนองแวง	Nong Waeng	15	7,950
8	กำแพง	Kamphaeng	12	6,496
9	กู่กาสิงห์	Ku Ka Sing	13	9,353
10	น้ำอ้อม	Nam Om	9	6,999
11	โนนสว่าง	Non Sawang	14	5,297
12	ทุ่งทอง	Thung Thong	10	5,530
13	ดงครั่งน้อย	Dong Khrang Noi	14	7,372
รวม			175	98,370

2.4.7 การปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอเกษตรวิสัย ประกอบด้วย 15 แห่ง ได้แก่

- 2.4.7.1 เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกู่กาสิงห์
- 2.4.7.2 เทศบาลตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเกษตรวิสัย
- 2.4.7.3 เทศบาลตำบลเมืองบัว ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเมืองบัวทั้งตำบล
- 2.4.7.4 องค์การบริหารส่วนตำบลเกษตรวิสัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเกษตรวิสัย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลเกษตรวิสัย)
- 2.4.7.5 องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าหลวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเหล่าหลวงทั้งตำบล
- 2.4.7.6 องค์การบริหารส่วนตำบลสิงห์โคก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสิงห์โคกทั้งตำบล
- 2.4.7.7 องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครั่งใหญ่ทั้งตำบล
- 2.4.7.8 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านฝางทั้งตำบล
- 2.4.7.9 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหนองแวงทั้งตำบล
- 2.4.7.10 องค์การบริหารส่วนตำบลกำแพง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกำแพงทั้งตำบล
- 2.4.7.11 องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกู่กาสิงห์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบล กู่กาสิงห์)
- 2.4.7.12 องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลน้ำอ้อมทั้งตำบล
- 2.4.7.13 องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสว่างทั้งตำบล
- 2.4.7.14 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งทองทั้งตำบล
- 2.4.7.15 องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั่งน้อย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดงครั่งน้อยทั้งตำบล

2.4.8 ข้อมูลด้านความมั่นคง และความสงบเรียบร้อย

มีสถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอ 2 แห่ง ได้แก่

2.4.8.1 สถานีตำรวจภูธรเกษตรวิสัย และ สถานีตำรวจภูธรดงครึ่งใหญ่

2.4.8.2 กองร้อย อส. จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หลังที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย

โดยภาพรวมมีความสงบเรียบร้อยดี ไม่พบปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในพื้นที่แต่มีปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมก่อวินาศกรรมและติดยาเสพติด อันเนื่องมาจากความเจริญทางด้านวัตถุและด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

2.4.9 สถิติการจับกุม ความผิดในคดีอาญา

2.4.9.1 สถานีตำรวจภูธรเกษตรวิสัย มีข้าราชการตำรวจ 108 นาย (รับผิดชอบ 9 ตำบล จำนวน 127 หมู่บ้าน) มีสถิติการจับกุม ปี พ.ศ. 2562 ดังนี้

- 1) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ 7 คดี
- 2) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 10 คดี
- 3) ความผิดพิเศษ 3 คดี
- 4) ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย 96 คดี (ข้อมูล ณ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2562)

2.4.9.2 สถานีตำรวจภูธรดงครึ่งใหญ่ มีข้าราชการตำรวจ 38 นาย (รับผิดชอบ 4 ตำบล)

- 1) จำนวน 47 หมู่บ้าน มีสถิติการจับกุม ปี พ.ศ. 2562 ดังนี้
 - 1.1) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและเพศ 3 คดี
 - 1.2) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 3 คดี
 - 1.3) ความผิดพิเศษ 2 คดี
 - 1.4) ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย 21 คดี (ข้อมูล ณ 12 มิถุนายน พ.ศ.2562)

2) กองร้อยอาสารักษาดินแดน (อส.) มีกำลังพล 7 นาย (รับผิดชอบทุกพื้นที่ในเขตอำเภอ)

- 2.1) ผู้บังคับกองร้อย จำนวน 1 นาย
- 2.2) รองผู้บังคับกองร้อย จำนวน 1 นาย
- 2.3) ผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อย จำนวน 1 นาย
- 2.4) จำกองร้อย จำนวน 1 นาย
- 2.5) เจ้าหน้าที่ส่งกำลัง จำนวน 1 นาย
- 2.6) เจ้าหน้าที่สื่อสาร จำนวน 1 นาย
- 2.7) เจ้าหน้าที่วิทยุ จำนวน 1 นาย
- 3) กองร้อยอาสารักษาดินแดนมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 3.1) ออกตรวจค้นหาผู้ค้าและเสพยาเสพติดในหมู่บ้าน ชุมชน และสถานศึกษา
- 3.2) จัดชุดออกตรวจจัดระเบียบสังคม สถานบริการ สถานประกอบการ

ร้านเกมส์

- 3.3) ออกประชุมในหมู่บ้าน โดยให้ความรู้เรื่องยาเสพติดให้กับเยาวชนนอก

สถานศึกษา

3.4) ออกรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล ในเขตพื้นที่
อำเภอเกษตรวิสัย

2.4.10 ประเด็นปัญหาเชิงพื้นที่ (แยกเป็นรายตำบล)

2.4.10.1 ตำบลดงครั่งน้อย

- 1) ปัญหาเสพยาเสพติด
- 2) ปัญหาถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านชำรุด
- 3) ขาดงบประมาณสนับสนุนชุดลอกคูคลอง
- 4) ปัญหาว่างงาน
- 5) ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน

2.4.10.2 ตำบลดงครั่งใหญ่

- 1) ปัญหาเสพยาเสพติด
- 2) ปัญหาภัยแล้ง และขาดงบประมาณบริหารจัดการ
- 3) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

2.4.10.3 ตำบลก้าแพง

- 1) ปัญหาขาดน้ำอุปโภคบริโภค
- 2) ปัญหาขาดที่ดินทำกิน เกิดการบุกรุกที่สาธารณะ
- 3) ปัญหาเสพยาเสพติด

2.4.10.4 ตำบลทุ่งทอง

- 1) ปัญหาไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
- 2) ปัญหาภัยธรรมชาติ
- 3) ปัญหาเสพยาเสพติด/หนีสิน/การพนัน
- 4) ปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน
- 5) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

2.4.10.5 ตำบลกู่กาสิงห์

- 1) ปัญหาคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้รับการแก้ไขเพียงบางส่วน
- 2) ปัญหาภัยแล้ง น้ำไม่เพียงพอกับการเพาะปลูก
- 3) ปัญหาหนีสิน/ค่าครองชีพสูง
- 4) ปัญหาวัยรุ่นมั่วสุมเสพยาเสพติด

2.4.10.6 ตำบลหนองแวง

- 1) ปัญหาขาดน้ำอุปโภคบริโภค
- 2) ปัญหาแนวเขตพื้นที่สาธารณะประโยชน์ไม่ชัดเจนเกิดการบุกรุกที่สาธารณะ
- 3) ปัญหาที่ดินทำกินไม่มีเอกสารสิทธิ์

2.4.10.7 ตำบลเกษตรวิสัย

- 1) ปัญหาการขยายท่อระบายน้ำไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
- 2) ปัญหาการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ
- 3) ปัญหาวัยรุ่นมั่วสุมเสพยาเสพติด

- น้ำประปา
- 4) ปัญหาหลักเล็กขโมยน้อย
- 2.4.10.8 ตำบลสิงห์โคก
- 1) ปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำในหน้าแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำ
 - 2) ปัญหาถนนชำรุด มีความลำบากในการขนส่งสินค้าการเกษตร
 - 3) ปัญหาไม่มีพื้นที่สาธารณะในการกำจัดขยะ
 - 4) ปัญหายาเสพติด
- 2.4.10.9 ตำบลโนนสว่าง
- 1) ปัญหาว่างงาน/เศรษฐกิจตกต่ำ
 - 2) ปัญหาถนนที่ใช้ขนส่งสินค้าทางการเกษตรชำรุด มีความลำบากในการขนส่ง
 - 3) ปัญหาสินค้าทางการเกษตรราคาตกต่ำ แต่ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมีราคาสูง
 - 4) ปัญหาวัยรุ่นมั่วสุมเสพยาเสพติด/ก่อกวน
- 2.4.10.10 ตำบลเมืองบัว
- 1) ปัญหายาเสพติด/อบายมุขในชุมชน
 - 2) ปัญหาสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปาไม่พอใช้ ไม่มีไฟฟ้าส่องสว่าง
- บนท้องถนน ถนนชำรุด ขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ
- 3) ปัญหาที่ดินทำกินไม่เพียงพอและไม่มีเอกสารสิทธิ์
- 2.4.10.11 ตำบลเหล่าหลวง
- 1) ปัญหายาเสพติด/การพนัน
 - 2) ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอ
 - 3) ปัญหาหนี้สิน
 - 4) ปัญหาคนนาคม
- 2.4.10.12 ตำบลบ้านฝาง
- 1) ปัญหาไฟฟ้าไม่ทั่วถึง
 - 2) ปัญหาหนี้สิน/ตงงาน/หนี้นอกระบบ
 - 3) ปัญหาแหล่งน้ำต้นเขิน
- 2.4.10.13 ตำบลน้ำอ้อม
- 1) ปัญหาเยาวชนมั่วสุมเสพยาเสพติด และ แข่งรถมอเตอร์ไซค์ก่อกวน
 - 2) ปัญหาไม่มีพื้นที่ทิ้งขยะ
 - 3) ปัญหาขาดแหล่งน้ำประปา
 - 4) ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
 - 5) ปัญหาดินเค็ม และไม่มีที่ดินทำกิน
- 2.4.11 สรุปสภาพปัญหา ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
- 2.4.11.1 ด้านเศรษฐกิจ
- 1) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง
 - 2) รายได้ภาคครัวเรือนต่ำ และไม่มีความมั่นคง

- 3) ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่มีความคุ้มทุน
- 4) การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

2.4.11.2 ด้านสังคม

- 1) บุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา
- 2) กลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษา มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
- 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐาน
- 4) ผู้นำระดับชุมชน/ท้องถิ่น ไม่ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

การพัฒนาของอำเภอ และจังหวัด

2.4.11.3 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) การขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตร
 - 2) การบุกรุกทำลายป่าและที่สาธารณะเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และทำกิน
- เพื่อการถือครองสิทธิ์

- 3) ความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำ

2.4.11.4 ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

- 1) การแพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งในกลุ่มวัยรุ่น และประชาชน เนื่องจากปัจจุบันอำเภอเป็นเส้นทางของการลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ใกล้เคียง
- 2) ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนเกี่ยวกับข้อพิพาท ความเห็นต่าง
- 3) ปัญหาอาชญากรรม

2.4.11.5 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) การให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานยังไม่ได้มาตรฐาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2.2 สรุปสภาพปัญหา และความต้องการในด้านยาเสพติด/อาชญากรรม ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัญหา	ความต้องการ
1. ยาเสพติดและการแพร่ระบาดของยาเสพติด ซึ่งอำเภอเป็นจุดลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ใกล้เคียง	1. จัดกำลังออกหาข่าวอย่างสม่ำเสมอ ดูแล และตรวจตราในพื้นที่อย่างเข้มงวด
2. ปัญหาอาชญากรรม	2. ส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้ให้กับประชาชนและชุมชน
	3. ให้ชุมชนและภาคประชาชนมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในทุกกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติศักดิ์ เชาวะปรีชากุล (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดและศึกษาปัจจัยสาเหตุ ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี จำนวน 194 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1967) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบ ค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการประสานความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการวางแผนและโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการสนับสนุนทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมิน และรายงานผล อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลสุรศักดิ์ จังหวัดชลบุรี พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้/เดือน และอาชีพ ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ณัฐสินี สมคิด (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และสถานภาพของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลและระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ทดสอบทางสถิติด้วยค่า t-test และค่า One-Way ANOVA และใช้ LSD. เพื่อทดสอบว่าตัวแปรใดมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนมองว่าเป็นหน้าที่ของผู้นำและภาครัฐที่เป็นแบบนี้เพราะประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดเท่าที่ควร ไม่ได้ปฏิบัติและเขียนแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอย่างชัดเจน รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ถึงสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่น้อยมาก ขาดหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบโดยตรงทำให้ประชาชนมองไม่เห็นความสำคัญในจุดนี้ไปด้วยและที่สำคัญประชาชนจะเกรงกลัวอิทธิพลมืดทำให้ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อตัวเองและครอบครัว ในการศึกษา มีการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศ การศึกษา สถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ประชาชนที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นการยอมรับสมมติฐาน การวิจัยที่ตั้งไว้

อรรถณพ กาวีกุล (2556, น. 66-67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ของผู้รับการถ่ายทอด สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับ เยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้าน บุคลิกภาพของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดในเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุน สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ ภาค 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รูปแบบและกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชน สัมพันธ์ใน พื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5 ที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบและกระบวนการ “NICE POLICE” มีองค์ประกอบที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ NICE ประกอบด้วย N (Narcotic Knowledge) ในส่วนที่มุ่งให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม องค์ความรู้ด้านยาเสพติดในทุกมิติ I (Information) หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะ วิธีการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์นโยบาย ของหน่วยงานบังคับบัญชาเพื่อลงสู่การปฏิบัติ C (Central Communication Agencies) คือ ศูนย์ฝึก กอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 เป็นหน่วยงานศูนย์กลางพัฒนาการศึกษาตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ และ E (Education) คือ ให้ศูนย์ฝึกกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 ดำเนินการจัดการฝึกกอบรมและส่งเสริม ให้ตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์มีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเอง ในส่วนที่ 2 คือ POLICE เป็นกระบวนการหลังจากการที่ได้รับการศึกษาอบรมจากศูนย์ฝึกกอบรมตำรวจภูธร ภาค 5 แล้วตำรวจ ชุมชนมวลชนสัมพันธ์นำองค์ความรู้ที่ได้รับลงสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแนวคิดแสวงหาการมีส่วนร่วม ของชุมชน ประกอบด้วย P (Plan Participate) คือ การวางแผนการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน O (Organize) คือ การวางระบบงาน L (Learning) คือ การดำเนินการถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติดสำหรับเยาวชน (Integrate) คือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบูรณาการการทำงาน ร่วมกันของแต่ละภาคส่วนในชุมชน C (Connect) คือ การเชื่อมต่อเครือข่ายการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ ของชุมชนเข้ากับชุมชนอื่น ๆ และสังคมภายนอก และ E (Evaluation) คือ การประเมินผลการแก้ไข ปรับปรุงและการรายงานผลการปฏิบัติ

มนัส ธีราพันธ์ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลเหมือง อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ตำบล เหมือง อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test, One-Way ANOVA ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตพื้นที่ ตำบล เหมือง อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วม มากที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล และด้านผลประโยชน์ ตามลำดับ

จุลศักดิ์ บุญแดง (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาอุปสรรคและแนวทาง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 396 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน t-test และ One-Way ANOVA หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ .05 จึงเปรียบเทียบรายคู่ ภายหลังทดสอบความแปรปรวนด้วยวิธีการแบบ LSD. ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ถัดไป คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอันดับ สุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชน ที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

สิงห์ ปานะชา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของเส้นทางลำเลียงและลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทย -พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ภายในองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วม ของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทยพม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ใช้ระเบียบแบบแผนวิธีวิจัยเชิงผสมผสานโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ประชากรที่เป็นผู้บริหารและสมาชิกขององค์การ บริหารส่วนตำบล จำนวน 90 คน และ 2) ประชากรที่เป็นประชาชน จำนวน 380 คน จำนวน 4 ตำบล

ประกอบด้วย ตำบลสวนผึ้ง ตำบลป่าหวาย ตำบลท่าเคย และตำบลตะนาวศรี จากผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัญหาของเส้นทางลำเลียงและลักลอบค้ายาเสพติด ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ไม่ปรากฏว่ามีการลำเลียงและลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทย ในบริเวณแถบนี้ 2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนน มากที่สุด คือ การให้ข้อมูล ข่าวสารแก่ประชาชน (To Inform) รองลงมา ได้แก่ การให้ประชาชนเข้ามา ร่วมกิจกรรม (To Collaborate) การรับฟังความคิดเห็น (To Consult) การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ในการวางแผนและตัดสินใจ (To Involve) และการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน (To Empower) 3) ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์การบริหารส่วนตำบล และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทยพม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ โครงสร้าง องค์การ ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์การ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การและปัจจัยพื้นฐานในการระดม การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลหรือไม่ มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ นโยบายขององค์การและการบริหารองค์การ

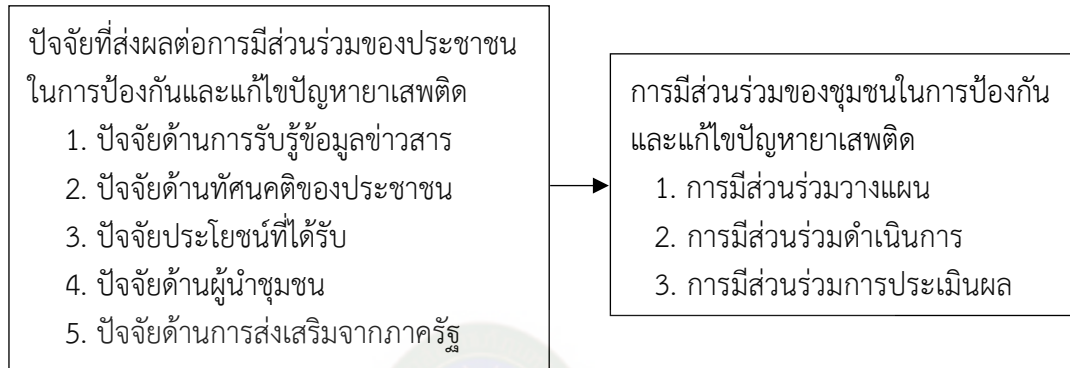
อธิพงษ์ ต้นศิริ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอแกลง จังหวัด ระยอง และ 2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน และสถานะ ในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎรและอาศัยอยู่ หมู่บ้าน/ชุมชนในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ t-test (Independent Samples) F-test (One-Way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี LSD. (Least Significant Difference) ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแกลง มีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับน้อย คือ การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน และสถานะในครอบครัว พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน และสถานะ ในครอบครัวต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

ชนาพัทธ์ ศรีพิมพ์สอ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ และรายได้/เดือน แตกต่างกันระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข คือ ลักษณะทางภูมิศาสตร์มีการเชื่อมโยงหลายเส้นทางเนื่องจากเป็นรอยต่อ 3 จังหวัด คือ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และบุรีรัมย์ จึงง่ายต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างจริงจัง ผู้นำร่วมวางแผน ติดตามและประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

เอกรัตน์ หามนตร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัย พบว่า 1) จากการวิเคราะห์สถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนในจังหวัดอ่างทอง พบว่า อายุเฉลี่ยของเยาวชนน้อยลง ระหว่าง 12-15 ปี มีแนวโน้มสูงขึ้น ยาเสพติดที่ระบาด คือ ยาบ้า กัญชา ยาไอซ์ และยาเสพติดประเภทใหม่ที่แพร่หลาย โดยใช้ยาแก้ปวดผสมเครื่องดื่มทำให้เกิดอาการมึนเมา 2) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ เยาวชน ครอบครัว ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์กรภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 3) แนวทางในการดำเนินงานของชุมชนให้ประสบความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่านมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จาก 175 หมู่บ้าน รวมประชากรทั้งสิ้น 98,370 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ การสุ่มแบบง่าย (Yamane, 1967) โดยกำหนดระดับ ค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad (3-1)$$

กำหนดให้ N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

e แทน ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้ ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตรได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{98,370}{1 + 98,370(.05)^2} \\ &= 400 \text{ คน} \end{aligned}$$

การวิจัยครั้งนี้ ได้ปรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวน 400 คน ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จึงเท่ากับ 400 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยใช้สัดส่วนที่เท่ากัน (Proportional Stratified Sampling)

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร์ และอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

หมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
กำแพง	6,396	26
กุ๊กกาสิงห์	9,350	38
เกษตรวิสัย	16,247	66
ดงครั่งน้อย	7,135	29
ดงครั่งใหญ่	6,150	25
ทุ่งทอง	5,415	22
น้ำอ้อม	5,910	24
โนนสว่าง	5,227	21
บ้านฝาง	6,157	25
เมืองบัว	8,366	34
สิงห์โคก	7,140	29
หนองแวง	7,880	32
เหล่าหลวง	7,135	29
รวมทั้งสิ้น	98,508	400

3.2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 นำบัญชีรายชื่อตามทะเบียนราษฎร์ของทุกหน่วยประชากรมาเรียงลำดับรายตำบล ดังนี้ 1) ตำบลกำแพง 2) ตำบลกุ๊กกาสิงห์ 3) ตำบลเกษตรวิสัย 4) ตำบลดงครั่งน้อย 5) ตำบลดงครั่งใหญ่ 6) ตำบลทุ่งทอง 7) ตำบลน้ำอ้อม 8) ตำบลโนนสว่าง 9) ตำบลบ้านฝาง 10) ตำบลเมืองบัว 11) ตำบลสิงห์โคก 12) ตำบลหนองแวง 13) ตำบลเหล่าหลวง

3.2.2 กำหนดช่วงชั้น ซึ่งได้จากการนำจำนวนประชากรทั้งหมดหารด้วยกลุ่มตัวอย่าง

$$\text{ช่วงชั้น} = \frac{N}{n} \quad (3-2)$$

$$= \frac{98,370}{400}$$

$$= 246$$

3.2.3 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เรียงลำดับรายตำบลไว้แล้วมาเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละชั้น โดยการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยสุ่มหยิบรายชื่อมาหนึ่งลำดับ นับเป็นตัวอย่างที่ 1 จากนั้นให้นับเรียงไปตามลำดับของบัญชีรายชื่อไปที่ละตำบลจนได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดครบ จำนวน 400 คน ในกรณีเลือกกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตอำเภอเกษตรวิสัย มีได้อาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชนในเขต อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ก็จะดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบใหม่อีกครั้งจนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อในทะเบียนราษฎรและอาศัยอยู่หมู่บ้าน/ชุมชนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จนครบตาม จำนวน 400 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยแบ่งเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็นจำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/เดือน และสถานะในครอบครัว มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งหมด 4 ขั้นตอน รายละเอียด ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่เคย

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 99-100)

4.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

ไม่เคย	กำหนดให้เท่ากับ 1 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	กำหนดให้เท่ากับ 2 คะแนน
บ่อยครั้ง	กำหนดให้เท่ากับ 3 คะแนน
ทุกครั้ง	กำหนดให้เท่ากับ 4 คะแนน

4.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

น้อยที่สุด กำหนดให้เท่ากับ 1 คะแนน

น้อย กำหนดให้เท่ากับ 2 คะแนน

มาก กำหนดให้เท่ากับ 3 คะแนน

มากที่สุด กำหนดให้เท่ากับ 4 คะแนน

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด บริบทของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แล้วนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มี 4 ระดับ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน และนำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ ที่ปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และถูกต้องของแบบสอบถาม

3.4.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

3.4.3.1 นายณรงค์ศักดิ์ สบาย วุฒិการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ตำแหน่ง นายอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา

3.4.3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง วุฒิการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ

3.4.3.3 นางวิจิตรา ภูผายาง วุฒิการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการวิจัย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนหนองหินวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย สถิติ การวัดและการประเมินผล

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) ใช้กับประชาชน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach' Alpha

3.4.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงหรือความเชื่อมั่น จากนั้นจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ต่อไป

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ออกหนังสือถึงนายอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีชื่อ ตามทะเบียนราษฎร การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยประสานกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด นำแบบสอบถามไปแจกให้กับประชาชนในพื้นที่ตามสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

3.5.3 ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา สถานที่ให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตนายอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด รวบรวมแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำเสร็จแล้วมาส่งให้กับผู้วิจัย

3.5.4 เลือกเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ของการตอบข้อความถามต้องได้ กลับคืนมา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90

3.5.5 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ แจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่ไปกับการบรรยายผลการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่ไปกับการบรรยายผลการวิจัย

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่แตกต่างกัน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยตัวแปรต้นที่จำแนกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และสถานะในครอบครัว ใช้สถิติ t-test (Independent Samples) ส่วนตัวแปรต้นที่จำแนกได้มากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/เดือน ใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA)

เกณฑ์การแปลผลในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้ (กิจฐเขต ไกรवास, 2556, น. 144)

$$\text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \quad (3-3)$$

$$= \frac{4-1}{4}$$

$$= 0.75$$

นำช่วงกว้างของอันตรภาคชั้นมากำหนดเกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 3.76-4.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิจัย ดังนี้

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถาม ได้แก่

3.7.1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item Total Correlation

3.7.1.2 การหาค่าความเที่ยงค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7.2.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.7.2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.7.2.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple
Linear Regression Analysis)

3.7.2.4 การวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบการ อธิบายตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย
2. ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย
3. ผลการวิจัย

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิจัย เพื่อแปลความหมาย มีดังนี้

n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที
X_1	แทน	ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
X_2	แทน	ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
X_3	แทน	ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน
X_4	แทน	ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน
X_5	แทน	ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ
Y	แทน	การมีส่วนร่วมของประชาชน
\hat{Y}	แทน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จากการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ
$Z_{\hat{y}}$	แทน	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จากการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน

* แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ลำดับการนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
1.1	ชาย	148	37.1
1.2	หญิง	252	62.9
	รวม	400	100.0
2.	อายุ		
2.1	อายุระหว่าง 18-35 ปี	79	19.5
2.2	อายุระหว่าง 36-45 ปี	129	32.3
2.3	อายุระหว่าง 46-55 ปี	175	43.9
2.4	55 ปีขึ้นไป	17	4.3
	รวม	400	100.0
3.	ระดับการศึกษา		
3.1	ประถมศึกษา	157	39.1
3.2	มัธยมศึกษา/ปวช.	114	28.6
3.3	อนุปริญญา/ปวส.	45	11.3
3.4	ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	84	21.1
	รวม	400	100.0
4.	อาชีพ		
4.1	เกษตรกร	175	43.6
4.2	ค้าขาย	74	18.5
4.3	รับจ้างทั่วไป	68	17.0
4.4	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	14.3
4.5	นักเรียน/นักศึกษา	26	6.5
	รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกได้ดังนี้

1. ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 และเพศหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1
2. ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 46–55 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมา คือ อายุ 36–45 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 อายุ 18–35 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 อายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3
3. ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3
4. ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 รองลงมา คือ ค้าขาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รับจ้างทั่วไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนก เป็นราย

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.98	0.71	มาก	3
2.	ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	3.74	0.87	มาก	5
3.	ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน	3.85	0.76	มาก	4
4.	ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน	4.17	0.47	มาก	2
5.	ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ	4.19	0.56	มาก	1
โดยรวม		3.99	0.67	มาก	-

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.19$) ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 4.17$) ปัจจัย ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.98$) ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) ปัจจัยด้านทัศนคติ เกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็นรายด้านและรายข้อ

2.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน	3.80	0.71	มาก
2.	รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อวิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคมออนไลน์	4.10	0.68	มาก
3.	ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ	3.96	0.83	มาก
4.	รับรู้ข่าวสารการปราบปรามยาเสพติดจากหน่วยงานราชการ	3.93	0.64	มาก
5.	ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำชุมชน	4.09	0.69	มาก
	โดยรวม	3.98	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อวิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคมออนไลน์ ($\bar{X} = 4.1$) ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 4.09$) ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.96$) รับรู้ข่าวสารการปราบปรามยาเสพติดจากหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 3.93$) ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

2.2 ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	อยากให้คนในชุมชนและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด และเกิดการพัฒนา	3.69	0.86	มาก
2.	ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองปลอดยาเสพติด	3.79	0.81	มาก
3.	มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสาร หรือนโยบายภาครัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด	3.78	0.86	มาก
4.	เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติด	3.69	0.85	มาก
5.	ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข	3.76	0.95	มาก
โดยรวม		3.74	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองปลอดยาเสพติด ($\bar{X} = 3.79$) มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสารหรือนโยบายภาครัฐและให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.78$) ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข ($\bar{X} = 3.76$) อยากให้คนในชุมชนและเยาวชนห่างไกลยาเสพติดและเกิดการพัฒนา ($\bar{X} = 3.69$) เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.69$) ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดภัยยาเสพติด	3.61	0.74	มาก
2.	ใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด	3.80	0.68	มาก
3.	แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติด	3.92	0.78	มาก
4.	ร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.94	0.72	มาก
5.	มีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด	3.96	0.86	มาก
โดยรวม		3.85	0.76	มาก

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ มีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด ($\bar{X} = 3.96$) ร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.94$) แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.92$) ใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด ($\bar{X} = 3.80$) มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดภัยยาเสพติด ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ

2.4 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติด	3.85	0.38	มาก
2.	ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้ประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงาน	4.21	0.45	มาก
3.	ผู้นำชุมชนโน้มน้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดี หรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.39	0.34	มาก
4.	ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติด	4.33	0.72	มาก
5.	ผู้นำชุมชนประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด	4.07	0.46	มาก
โดยรวม		4.17	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ผู้นำชุมชนโน้มน้าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดี หรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.39$) ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.33$) ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้ประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงาน ($\bar{X} = 4.21$) ผู้นำชุมชนประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด ($\bar{X} = 4.07$) ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ

2.5 ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ	4.12	0.47	มาก
2.	ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชนในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด	4.23	0.59	ปานกลาง
3.	เมื่อเกิดผู้ติดยาเสพติด สามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.32	0.66	มาก
4.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน	4.15	0.51	มาก
5.	จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	4.02	0.57	มาก
โดยรวม		4.17	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ เมื่อเกิดผู้ติดยาเสพติด สามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.32$) ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชน ในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด ($\bar{X} = 4.23$) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 4.15$) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 4.12$) จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับความคิดเห็น			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1.	ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	4.25	0.54	มาก	1
2.	ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน	3.89	0.59	มาก	3
3.	ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	3.99	0.48	มาก	2
	โดยรวม	4.04	0.54	มาก	-

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$)
เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.25$) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล
($\bar{X} = 3.99$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็นรายด้านและรายชื่อ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วม
วางแผน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	มีส่วนร่วมในการวางแผนนำผู้ที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง	4.20	0.64	มาก
2.	มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการทำงานป้องกันยาเสพติด	4.26	0.74	มาก
3.	ร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันยาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน	4.23	0.69	มาก
4.	มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและเสนอแนวทางในการป้องกันยาเสพติด	4.07	0.71	มาก
5.	ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในชุมชนเพื่อวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติด	4.49	0.67	มาก
โดยรวม		4.25	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$) เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในชุมชนเพื่อวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 4.49$) มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการทำงานป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.26$) ร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันยาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ($\bar{X} = 4.23$) มีส่วนร่วมในการวางแผนนำผู้ที่ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.20$) มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและเสนอแนวทางในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้ความร่วมมือและข้อมูลที่แท้จริง	3.45	0.54	มาก
2.	ร่วมเป็นคณะกรรมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.55	0.76	มาก
3.	ช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวของตนเองไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	3.53	0.58	มาก
4.	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด	4.45	0.71	มาก
5.	ร่วมประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ	4.48	0.65	มาก
โดยรวม		3.89	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ร่วมประกาศเจตนารมณ์ในการต่อต้านยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.48$) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด ($\bar{X} = 4.45$) ร่วมเป็นคณะกรรมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 3.55$) ช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวของตนเองไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 3.53$) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้ความร่วมมือและข้อมูลที่แท้จริง ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ประเมินผลความคืบหน้าในการลงพื้นที่กวาดล้างยาเสพติด	3.76	0.74	มาก
2.	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของโครงการป้องกันยาเสพติดยาเสพติด	3.96	0.68	มาก
3.	มีการประเมินหมู่บ้านปลอดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ	4.01	0.72	มาก
4.	ร่วมประเมินผลการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	3.88	0.68	มาก
5.	ประเมินผลคนในครอบครัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.34	0.73	มาก
โดยรวม		3.99	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ประเมินผลคนในครอบครัวไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 4.34$) มีการประเมินหมู่บ้านปลอดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.01$) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินความสำเร็จของโครงการป้องกันยาเสพติดยาเสพติด ($\bar{X} = 3.96$) ร่วมประเมินผลการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ($\bar{X} = 3.88$) ประเมินผลความคืบหน้าในการลงพื้นที่กวาดล้างยาเสพติด ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย จำนวน 5 ตัวแปร และนำมาวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง และสร้างสมการทำนายพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด นำเสนอผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามและระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน เป็นการหาระดับความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงที่เรียกว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นบวก (+) หมายความว่าข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงตามกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งสูง ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งจะสูงไปด้วยและถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำค่าของตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะต่ำด้วย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าเป็นลบ (-) หมายความว่า ข้อมูลสองชุดเปลี่ยนแปลงในทางตรงกันข้ามหรือกลับกัน กล่าวคือ ถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งสูง ค่าของอีกตัวแปรหนึ่งจะต่ำและถ้าค่าของตัวแปรหนึ่งต่ำค่าของตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งจะสูง ค่าระดับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากค่า (Correlation Coefficient (r)) มีเกณฑ์การวัดระดับความสัมพันธ์ (ดุซงกี อายุวัฒน์, 2553, น. 2) ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 0.001-0.500 มีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

ระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 0.501-0.700 มีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

ระดับความสัมพันธ์ระหว่าง 0.701 ขึ้นไป มีระดับความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ควรมีค่าไม่เกิน 0.80 เพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหาการเกิด (Multicollinearity) ซึ่งหมายถึง ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูงมากเกินไป จนไม่เหมาะที่จะนำตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงเข้าไปในสมการทั้งสองตัว

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระด้วยกัน จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่

X_1 แทน ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

X_2 แทน ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด

X_3 แทน ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน

X_4 แทน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

X_5 แทน ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

ตารางที่ 4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
X ₁	1	-	-	-	-
X ₂	.629**	1	-	-	-
X ₃	.669**	.712**	1	-	-
X ₄	.643**	.551**	.616**	1	-
X ₅	.034	.036	.040	.173**	1

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.12 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .173-.712 ไม่มีคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เกิน .80 ที่จะก่อให้เกิดปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) เมื่อนำไปวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions)

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรงมีลักษณะที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์หาผลหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวที่มีต่อตัวแปรตามหนึ่งตัว โดยมีข้อสมมติฐานว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear Relationship) เพื่อที่จะทำให้สามารถนำผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตามมารวมกันได้ (Additivity) กล่าวคือตัวแปรอิสระ แต่ละตัวมีผลต่อตัวแปรตามหรือไม่และตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันมีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด ก่อนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบดูว่าตัวแปรอิสระสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นอิสระจากกัน และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับ (Multicollinearity) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regressions) ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis)

การวิจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด Y กับตัวแปรอิสระจำนวน 5 ปัจจัย คือ

- X₁ แทน ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- X₂ แทน ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด
- X₃ แทน ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน
- X₄ แทน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน
- X₅ แทน ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ตัวแปรอิสระ	b	S.E.	β	t	Sig.
a ค่าคงที่ (Constant)		1.174	.187	-	6.280	.000
1.	ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร X_1	.322	.037	.429	8.714	.000*
2.	ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด X_2	-.105	.030	-.171	-3.493	.077
3.	ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน X_3	.163	.037	.233	4.416	.000*
4.	ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน X_4	.416	.052	.369	7.996	.000*
5.	ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ X_5	-.078	.032	-.081	-2.436	.124

$R = .788, R^2 = .621$

หมายเหตุ. * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) ดังนี้

1. ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ 0.788 ($R = .788$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ในระดับสูง

2. ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง หรือการผันแปรกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ .621 ($R^2 = .621$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ได้ร้อยละ 62.10

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1 $\beta = .429$)

3.2 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน (X_4 $\beta = .369$)

3.3 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน (X_3 $\beta = .233$)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.174 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Y} = 1.174 + .322(X_1) + .416(X_4) + .163(X_3)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = B_1Z_1 + B_2Z_2 + \dots + B_nZ_n$

แทนค่าในสูตร $Z_{\hat{y}} = .429(Z_1) + .369(Z_4) + .233(Z_3)$

เมื่อ \hat{Y} และ $Z_{\hat{y}}$ = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4.14 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อ	ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ความถี่
1.	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	
1.1	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างความเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ	21
1.2	ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบประโยชน์ในการส่งผู้ติดยาเสพติดเข้ารับปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	10
1.3	ควรจัดให้มีช่องทางการนำเสนอข่าวหรือกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดทางเพจ Facebook เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	8
2.	ด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด	
2.1	ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด	25
2.2	ควรมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย	13
2.3	ควรมีความตระหนักในปัญหาเสพ ร่วมกันแก้ไขให้ข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐ	12
3.	ด้านเครือข่ายชุมชน	
3.1	มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชนและหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน	26
3.2	ใช้เครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพและรายงานให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ	24
3.3	ควรเชิญคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนปลอดยาเสพติดมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เพื่อขยายเครือข่ายในการต่อต้านยาเสพติด	15
4.	ด้านผู้นำชุมชน	
4.1	ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ เพื่อให้ปัญหาเสพติดร่วมกัน	27

(ต่อ)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อ	ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	ความถี่
4.2	ผู้นำชุมชนควรให้คำปรึกษาแก่คนในหมู่บ้าน และรับฟังปัญหาของครอบครัวผู้ติดยาเสพติด เพื่อประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแก้ไขร่วมกัน	12
4.3	ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับเยาวชนในการจัดกิจกรรมกีฬาต่อต้านยาเสพติด	9
5.	การส่งเสริมจากภาครัฐ	
5.1	ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด	34
5.2	หน่วยงานภาครัฐควรมีการดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด	20
5.3	ควรมีการลงพื้นที่พูดคุยกับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถูกต้อง	13

ตารางที่ 4.14 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีข้อเสนอแนะดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้างความเชื่อใจและให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบประโยชน์ในการส่งผู้ติดยาเสพติดเข้ารับปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรจัดให้มีช่องทางการนำเสนอข่าวหรือกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดทางเพจ Facebook เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย

2. ทักษะคติเกี่ยวกับยาเสพติด มีข้อเสนอแนะดังนี้ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักในโทษของยาเสพติด ควรมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย ควรมีความตระหนักในปัญหาเสพรวมกันแก้ไขให้ข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐ

3. เครือข่ายชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชนและหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน ใช้เครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพและรายงานให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ ควรเชิญคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนปลอดยาเสพติดมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เพื่อขยายเครือข่ายในการต่อต้านยาเสพติด

4. ผู้นำชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่เพื่อให้ปัญหาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรให้คำปรึกษาแก่คนในหมู่บ้าน และรับฟังปัญหาของครอบครัวผู้ติดยาเสพติด เพื่อประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับเยาวชนในการจัดกิจกรรมกีฬาต่อต้านยาเสพติด

5. การส่งเสริมจากภาครัฐ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด หน่วยงานภาครัฐควรมีการดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดควรมีการลงพื้นที่พูดคุยกับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถูกต้อง

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ปลัดอำเภอ (ฝ่ายความมั่นคง) ผู้แทนตำรวจภูธรอำเภอเกษตรวิสัย ผู้แทนสาธารณสุขอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน รวม 10 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน

1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ ควรมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในชุมชนร่วมกับหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการชุมชน ควรให้ข้อเท็จจริงกับเจ้าหน้าที่เพื่อวางแผนการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดให้มีช่องทางการแจ้งเบาะแสด้านยาเสพติดแก่ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมกันวางแผนรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนเรื่องยาเสพติดและการดูแลคนในครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรลงพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ในวางแผนการทำงานเชิงรุกพูดคุยเจรจากับครอบครัวที่มีผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับพฤติกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนการจัดกิจกรรมกีฬาส่งเสริมการต่อต้านยาเสพติดร่วมกับผู้นำชุมชน

“...องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนการจัดกิจกรรมกีฬาส่งเสริมการต่อต้านยาเสพติดร่วมกับผู้นำชุมชน...”

(คนที่ 1, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรลงพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ในวางแผนการทำงานเชิงรุกพูดคุยเจรจากับครอบครัวที่มีผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับพฤติกรรม...”

(คนที่ 3, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ควรจัดให้มีช่องทางการแจ้งเบาะแสด้านยาเสพติดแก่ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมกันวางแผนรณรงค์ให้ความรู้ประชาชนเรื่องยาเสพติดและการดูแลคนในครอบครัว...”

(คนที่ 4, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการชุมชนควรให้ข้อเท็จจริงกับเจ้าหน้าที่เพื่อวางแผนการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ...”

(คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ควรมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในชุมชนร่วมกับหน่วยงานราชการ...”

(คนที่ 5, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้แจ้งเบาะแสการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและร่วมกันปฏิเสธยาเสพติดทุกชนิด คนในชุมชนควรร่วมกันสอดส่องดูแลคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา สร้างความไว้วางใจ และตักเตือนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คณะกรรมการชุมชนควรมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพูดคุย เจรจากับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อปรึกษาปัญหาต่างๆ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมประเพณีต่าง ๆ

“...ควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมประเพณีต่าง ๆ...”

(คนที่ 8, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...คณะกรรมการชุมชนควรมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพูดคุย เจรจากับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม...”

(คนที่ 7, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...คนในชุมชนควรร่วมกันสอดส่องดูแลคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา สร้างความไว้วางใจและตักเตือนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด...”

(คนที่ 10, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้แจ้งเบาะแสการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบ...”

(คนที่ 6, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและร่วมกันปฏิเสธยาเสพติดทุกชนิด...”

(คนที่ 5, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินความเหมาะสมในการจัดการปัญหาเสพติดร่วมกับส่วนราชการ โดยให้สอดคล้องกับบริบทและวิถีชุมชน โดยไม่ละเมิดกฎหมายใด ๆ เช่น การลงพื้นที่ที่ตรวจคัดกรองผู้ติดยาเสพติด การตั้งจุดตรวจ/ด่านตรวจตามเส้นทางในชุมชน คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการที่ส่วนราชการดำเนินการ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

มีส่วนร่วมในการประเมินผลประสิทธิภาพในการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรมีการประเมินผลโครงการพัฒนาอาชีพหลัก อาชีพเสริมเพื่อสร้างทางเลือกและลดปัญหาการว่างงาน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดในชุมชน ร่วมกันประกาศเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

“...คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการที่ส่วนราชการ ดำเนินการโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด...”

(คนที่ 10, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ควรมีการประเมินผลโครงการพัฒนาอาชีพหลัก อาชีพเสริมเพื่อสร้างทางเลือก และลดปัญหาการว่างงาน...”

(คนที่ 2, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...คณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินความเหมาะสมในการจัดการปัญหายาเสพติด ร่วมกับส่วนราชการ โดยให้สอดคล้องกับบริบทและวิถีชุมชน โดยไม่ละเมิดกฎหมายใด ๆ เช่น การลงพื้นที่ ตรวจสอบคัดกรองผู้ติดยาเสพติด การตั้งจุดตรวจ/ด่านตรวจตามเส้นทางในชุมชน...”

(คนที่ 3, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่อต้าน ยาเสพติดในชุมชน ร่วมกันประกาศเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด...”

(คนที่ 6, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

“...มีส่วนร่วมในการประเมินผลประสิทธิภาพในการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม...”

(คนที่ 7, สัมภาษณ์, 19 ตุลาคม 2564)

สรุปแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอ เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ ควรมีการประชุมจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไข ยาเสพติดในชุมชนร่วมกับหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการชุมชนควรให้ข้อเท็จจริง กับเจ้าหน้าที่เพื่อวางแผนการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจัดให้ มีช่องทางแจ้งเบาะแสด้านยาเสพติดแก่ผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมกันวางแผนรณรงค์ ให้ความรู้ประชาชนเรื่องยาเสพติดและการดูแลคนในครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรลงพื้นที่ร่วมกับ ผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน ในวางแผนการทำงานเชิงรุกพูดคุยเจรจากับครอบครัว ที่มีผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับพฤติกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางแผนการจัดกิจกรรม กีฬาส่งเสริมการต่อต้านยาเสพติดร่วมกับผู้นำชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้แจ้งเบาะแสการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดและร่วมกันปฏิเสธยาเสพติดทุกชนิด คนในชุมชนควรร่วมกันสอดส่องดูแลคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา สร้างความไว้วางใจ และตั้งเตือนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คณะกรรมการชุมชนควรมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพูดคุย เจรจากับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรมีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อปรึกษาปัญหาต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬา กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมประเพณีต่าง ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินความเหมาะสมในการจัดการปัญหายาเสพติดร่วมกับส่วนราชการ โดยให้สอดคล้องกับบริบทและวิถีชุมชน โดยไม่ละเมิดกฎหมายใด ๆ เช่น การลงพื้นที่ตรวจคัดกรองผู้ติดยาเสพติด การตั้งจุดตรวจ/ด่านตรวจตามเส้นทางในชุมชน คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการที่ส่วนราชการดำเนินการ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีส่วนร่วมในการประเมินผลประสิทธิภาพในการส่งผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรมีการประเมินผลโครงการพัฒนาอาชีพหลัก อาชีพเสริมเพื่อสร้างทางเลือกและลดปัญหาการว่างงาน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนควรมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดในชุมชนร่วมกัน ประกาศเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยอภิปรายผลตามลำดับต่อไปนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกได้ดังนี้

5.1.1.1 ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 62.9 และเพศหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1

5.1.1.2 ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 46–55 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมาอายุ 36–45 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 อายุ 18–35 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 อายุ 55 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3

5.1.1.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3

5.1.1.4 ด้านอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 รองลงมาค้าขาย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รับจ้างทั่วไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.19$) ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ($\bar{X} = 4.17$) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.98$) ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ($\bar{X} = 3.74$)

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.25$) ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.89$)

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter Method) ดังนี้

5.1.4.1 ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์พหุคูณกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ 0.788 ($R = .788$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร รวมกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ในระดับสูง

5.1.4.2 ปัจจัยที่นำมาศึกษา ทั้ง 5 ตัวแปร มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) เท่ากับ .621 ($R^2 = .621$) แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) ได้ร้อยละ 62.10

5.1.4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 5 ตัวแปร สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ เรียงลำดับจากตัวแปรที่มีผลต่อการผันแปรในตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อย ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($X_1 \beta = .429$)
- 2) ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ($X_4 \beta = .369$)
- 3) ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ($X_3 \beta = .233$)

ดังนั้น เมื่อทราบค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 1.174 ทราบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และทราบน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ ซึ่งอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) จึงสามารถสร้างสมการถดถอย ได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_nx_n$

แทนค่าในสูตร $\hat{Y} = 1.174 + .322(X_1) + .416(X_4) + .163(X_3)$

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = B_1z_1 + B_2z_2 + \dots + B_nz_n$

แทนค่าในสูตร $Z_{\hat{y}} = .429(Z_1) + .369(Z_4) + .233(Z_3)$

เมื่อ \hat{Y} และ $Z_{\hat{y}}$ = ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

5.1.5 สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

5.1.5.1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีข้อเสนอแนะดังนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเพิ่มการมีมวลชนสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น สร้างการรับรู้เรื่องยาเสพติดนำไปสู่การสร้าง kepercayaan และให้ข้อมูลแก่หน่วยงานภาครัฐ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบประโยชน์ในการส่งผู้ติดยาเสพติดเข้ารับปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรจัดให้มีช่องทางการนำเสนอข่าวหรือกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดทางเพจ Facebook เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย

5.1.5.2ทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด มีข้อเสนอแนะดังนี้ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้ตระหนักโทษของยาเสพติด ควรมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย ควรมีความตระหนักในปัญหา ยาเสพติด ร่วมกันแก้ไขให้ข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐ

5.1.5.3 เครือข่ายชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการประชุมผู้นำชุมชนร่วมกันเสนอแนะปัญหาในแต่ละชุมชน และหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดร่วมกันใช้เครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดและรายงานให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบควรเชิญคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับรางวัลชุมชนปลอดยาเสพติดมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เพื่อขยายเครือข่ายในการต่อต้านยาเสพติด

5.1.5.4 ผู้นำชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในพื้นที่ เพื่อให้ปัญหา ยาเสพติดร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรให้คำปรึกษาแก่คนในหมู่บ้าน และรับฟังปัญหาของครอบครัวผู้ติดยาเสพติด เพื่อประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแก้ไขร่วมกัน ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญกับเยาวชนในการจัดกิจกรรมกีฬาต่อต้านยาเสพติด

5.1.5.5 การส่งเสริมจากภาครัฐ มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด หน่วยงานภาครัฐควรมีการดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดควรมีการลงพื้นที่พูดคุยกับผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการรักษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถูกต้อง

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 อภิปรายผลตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนมีการสร้างการรับรู้ในการจัดทำแผนผ่านผู้นำชุมชนผ่านเสียงตามสาย และมีการทำงานเชิงรุกลงพื้นที่พบปะพี่น้องประชาชนเพื่อสร้างความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบการการเข้มงวดของฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้มีมอบนโยบายให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านในการต่อต้านยาเสพติดเป็นภารกิจสำคัญในการดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิพงษ์ ตันศิริ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด กรณีศึกษา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแก่ง มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิงห์ ปานะชา (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวม มีระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาพัทธ์ ศรีพิมพ์สอ และคณะ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลศรีนคร อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีนคร อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุทิศ อาสภจิตโต (2556, น. 113) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด: กรณีศึกษา ศูนย์บำบัดยาเสพติด วัด ศรีทรงธรรม จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 อภิปรายผลตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชน ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัย ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัย ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน และปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

5.2.2.1 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างเพียงพอและมีความตระหนักในปัญหาของยาเสพติดซึ่งมีผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนโดยตรง เป็นปัญหาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข เพื่อให้สังคมปลอดยาเสพติด สมจิต ยาใจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วมดำเนินการ ผ่านโครงการต่าง ๆ มีการสร้าง การรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติด เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สังคม สุภรัตน์กุล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการรับรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในพื้นที่การค้าและการระบาด จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เรื่องยาเสพติดในระดับดี มีทัศนคติที่ดีต่อการต้านภัยยาเสพติด ของเยาวชน และมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับดี ในส่วนการรับรู้เรื่องยาเสพติด และทัศนคติต่อการเสพยาเสพติดของวัยรุ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปผลได้ว่า เมื่อมีการรับรู้เรื่องยาเสพติดมากขึ้น และมีทัศนคติที่เห็นด้วยต่อสถานการณ์การเสพยาเสพติดของเยาวชนส่งผลให้พฤติกรรมการป้องกันตนเอง

จากยาเสพติดที่ขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา ด้านธำรงกุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ปัญหาสารเสพติดในกลุ่มนักเรียนอาชีวะภายใต้บริบทพื้นที่เสี่ยงสู่มาตรการ ป้องกันแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการระดับจังหวัด ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ ทัศนคติ และการเข้าถึงสารเสพติดการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยนี้ มีปัจจัยทั้งโดยตรงและอ้อมที่หลากหลาย ซึ่งเอื้อให้เกิด การทดลองใช้ยาเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พยอมแย้ม (2555, น. 25-26) กล่าวว่า การรับรู้ (Perception Component) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคล ได้รับสัมผัส หรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัส และนำไปสู่การเกิดเป็น อุปนิสัยของบุคคล และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2557) ได้กล่าวว่า ความรู้ เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองสิ่งเร้า

5.2.2.2 ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาสังคมและมีการแพร่ขยายไปในหลากหลายชุมชนและสถานที่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไข โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เเบาะแส และบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วิโรจน์ นาหนองขาม (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองซอน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการสร้างเครือข่ายตามแนวคิดและทฤษฎีของ Starkey (1997) อันประกอบด้วย 1) โครงสร้างเครือข่าย 2) แนวทางการทำงานของเครือข่าย 3) แนวทางการแก้ปัญหายาเสพติด และ 4) การสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีขั้นตอนการสร้าง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการแก้ปัญหายาเสพติด ดังนี้ 1) มีการร่วมกันรับรู้ปัญหา ร่วมคิดตัดสินใจ โดยการสนทนากลุ่ม 2) ร่วมกันวางแผน กิจกรรม ตามแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนการกำหนด นโยบายการทำงาน วัตถุประสงค์ของโครงการ การดำเนินงาน ทำแผนร่วมกับชาวบ้าน 3) การร่วม การปฏิบัติที่ได้วางแผน 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อการแก้ปัญหายาเสพติดสำเร็จและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ วรรณศิริวิไล (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารเครือข่าย การมีส่วนร่วม ของภาคประชาสังคมต่อเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ความเข้มแข็งของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชน และการได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยปัจจัยทั้ง 4 เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล ในทิศทางบวกต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้อง กับงานวิจัยของเสมอ แสงสนธิ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า ยุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชนโดยชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย การสร้างภาคี เครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและบูรณาการการจัดการทุกภาคส่วนป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของฉัตรชัย สิงห์โต (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง มีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเสพติด คือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการสร้างเครือข่ายในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้มากขึ้น โดยรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวและติดตามประเมินผลการทำงาน โดยเฉพาะด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

5.2.2.3 ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอกะชัง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่ได้รับการไว้วางใจจากประชาชนและมีบทบาทสำคัญร่วมกับฝ่ายปกครองในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขยาเสพติดต่าง ๆ เป็นผู้กระตุ้นประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านยาเสพติดแก่ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะพารี กะมูนิง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมมากในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุ นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำชุมชนในฐานะตัวแทนรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ให้ความร่วมมือในการสำรวจสภาพปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนเองอย่างจริงจัง ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ นั้นถือเป็นตัวอย่างให้สมาชิกในชุมชนของตนเองเห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการติดตามพฤติกรรมและช่วยเหลือผู้ที่ติดยาเสพติดไม่ให้หวนกลับไปใช้ยาเสพติดอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิต ยาใจ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่การร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกำหนดแนวทางร่วมดำเนินการ ผ่านโครงการต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่มีความสอดคล้องกับบริบท ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และแกนนำในพื้นที่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์และมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง มีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในปัญหาโทษและพิษภัยของยาเสพติดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ พร้อมทั้งจะพัฒนา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประชาชนควรมีการติดตามข่าวสารด้านยาเสพติดในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมด้านยาเสพติดที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น หมั่นสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และแจ้งเบาะแสยาเสพติดให้แก่ผู้นำชุมชนให้รับทราบ

5.3.1.2 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และร่วมกับกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบท วิถีชีวิตของคนในพื้นที่

5.3.1.3 ด้านเครือข่ายชุมชน ควรมีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดยาเสพติดในตำบลเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านเบาะแสของยาเสพติดระหว่างหมู่บ้าน ส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านร่วมกันเป็นหูเป็นตาสอดส่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขร่วมกัน

5.3.1.4 ด้านผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนต้องทำงานเชิงรุกประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนหมั่นดูแลคนในครอบครัวไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดร่วมกับส่วนราชการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันปัญหาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ

5.3.1.6 ด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐควรลงพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชนในการคัดกรอง สร้างความมั่นใจ ไว้วางใจให้ผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการรักษาอย่างถูกต้อง และจัดหาสถานที่ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเหมาะสมเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาการสร้างรูปแบบการป้องกันการกระทำความผิดในคดียาเสพติดของประชาชนให้มีความเหมาะสมเชิงพื้นที่ โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละพื้นที่และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ กับชุมชน เพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานเชิงบูรณาการร่วมกัน

5.3.2.2 ควรศึกษาแนวทางการสร้างการรับรู้ ทัศนคติ ด้านยาเสพติดแก่ประชาชนให้มีความตระหนักในพิษภัยของยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมและการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. (2542). พัฒนาการของสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สหประชา
พาณิชย์.
- กรรณิกา ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: ศึกษาเฉพาะกรณี
โครงการสารภีตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญา
สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กษมา วรณโร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านคลองทราย อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กองราชการส่วนตำบล. (2543). การจัดทำแผนพัฒนาตำบล. กรุงเทพฯ: อาสาสมัครรักษาดินแดน.
- กิจฐเขต ไกรवास. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: โกลเด้น แชนเทรตติ้ง.
- กิตติศักดิ์ เขาวะปรีชากุล. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
เขตเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2557). แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดข้อมูลเฝ้าระวังปัญหาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์.
- จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์ และคณะ. (2545). รูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชน
โดยความร่วมมือของผู้นำชุมชน: กรณีตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอปากท่า จังหวัดอุดรธานี.
อุดรธานี: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จิระเดช กมลเพชร. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้าน
ตามแนวชายแดน ตำบลจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย (ศึกษาเฉพาะพื้นที่ชายแดนติดประเทศ
เมียนมา). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ฉอาน วุฒิกรรมรักษา. (2526). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
ในโครงการสร้างงานในชนบท (วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรชัย สิงโต. (2555). รูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด
ในพื้นที่ตำบลร่องเคาะ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนาพัทธ์ ศรีพิมพ์สอ และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดในเขตพื้นที่ตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. ในการประชุมวิชาการ
รัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 8/2561 “รัฐประศาสนศาสตร์ไทย 4.0: ประชากร นวัตกรรม
และความท้าทาย” วันที่ 14 ธันวาคม 2561. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

- ชาลามา เจมะแซ และฮูเซน หมัดหมั่น. (2559). *ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของรัฐ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. สืบค้นจาก https://tcithaijo.org/index.php/NUR_YIU/article/view/77804?fbclid=IwAR20TDKQNaGIA1RHL79P7nLctBient5T7TLUhE9htmv4RPrbAALg_dd3RXs.
- ณัฐภูมิ ธนจินดา. (2563). *ทัศนคติของประชาชนต่ออาชญากรรมประเภทยาเสพติด. ในการประชุมวิชาการ ระดับชาติ วันที่ 1 พฤษภาคม 2563. (น. 1100-1110). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.*
- ณัฐสินี สมคิด. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในเขตเทศบาลตำบลหนองตาคง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดุขุฎิ อายุวัฒน์ และคณะ. (2535). *การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวันศาสตร์ชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบ้านห้วยม่วง*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทงศ์ศักดิ์ อุ่มไข่น้ำ. (2540). *หลักการพัฒนาชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธวัช มกรพงศ์. (2537). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นเรนทร์ ตุนทกิจ. (2558). *ศึกษาการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยงนอกสถานศึกษา:กรณีศึกษาโครงการเยาวชนอาสาพลังแผ่นดินตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัญชากร แก้วส่อง. (2531). *รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยาสำหรับการอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนา (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ. (2557). *ศักยภาพชุมชนในการจัดการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด. ในการประชุมวิชาการ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 วันที่ 11-13 มิถุนายน 2557 (น. 300-305)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พชณี เสงี่ยม และประทุม ฤกษ์กลาง. (2531). *รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวและการเปิดรับสื่อมวลชนของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2553). *ทฤษฎี-ปรัชญา ความรู้สู่การปฏิบัติในงานพยาบาลอนามัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพโรช ตันอด. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งเมืองน่าอยู่: กรณีศึกษาเทศบาลเมือง เมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

- มนัส ธีราชันต์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตพื้นที่ตำบลเหมือง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มะพารี กะมูนิง และคณะ. (2559). บทบาทของผู้นำชุมชนในการมีส่วนร่วมแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด ของกลุ่มเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ทุนอุดหนุนการวิจัย). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบทกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิภา ดำนังรังกุล. (2559). บริบทแวดล้อมและสถานการณ์ปัญหาสารเสพติด ในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษา ภายใต้อุปกรณ์ที่เสี่ยงสู่มาตรการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด. วารสารวิชาการ เสพติด, 4(1), 33-50.
- วิโรจน์ นานองขาม. (2562). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรหนองซอน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศุภกร ชินะเกตุ. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสุขภาพจิต. (2559). สถิติการบำบัดรักษาาระบบ รายงาน บสต. สืบค้นจาก www.nccd.go.th.
- สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี (สบยช.) กรมการแพทย์. (2562). สบยช. ประชุมวิชาการ ปี 2562 “บำบัดยาเสพติดครอบคลุมกาย-ใจ อย่างไร้รอยต่อ”. สืบค้นจาก <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Z0nBT9Vr2-MJ:https://www.thailandplus.tv/archives/70031&cd=12&hl=th&ct=clnk&gl=th>.
- สมเกียรติ วรรณศิริวิไล และวันทนีย์ จันทร์เอี่ยม. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเครือข่ายองค์กรภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ของประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์, 8(2), 180-190.
- สมจิต ยาใจ. (2564). รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9: วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม, 14(33), 35-51.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). แนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สังคม ศุภรัตน์กุล. (2560). ความสัมพันธ์ของการรับรู้ทัศนคติกับพฤติกรรม การป้องกันตนเอง จากยาเสพติดในพื้นที่การค้าและการระบาด จังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2547). *สถานการณ์ยาเสพติดประเทศไทย เดือนกันยายน 2547*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2558). *กลยุทธ์/แนวทางดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ตามยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). *แนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการ ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สิงห์ ปานะชา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาการพญาไท.
- สุจินต์ ดาวิระกุล. (2527). *ปัจจัยที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้าน: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดนครสวรรค์ประจำปี พ.ศ. 2527* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุदारรณ์ มีบัว. (2547). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ทัศนคติและพฤติกรรม*. สืบค้นจาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Attitude.htm>.
- สุรพล พะยอมแย้ม. (2545). *ปฏิบัติการทางจิตวิทยาในงานชุมชน*. กรุงเทพฯ: สหภาพพัฒนาการพิมพ์.
- สุวิทย์ โปธิราชา. (2543). *ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสมอ แสงสนธิ์ และคณะ. (2558). *ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน*. สังก้อง: *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 22(1), 107-118.
- ไสว เลี่ยมแก้ว. (2551). *จิต: การรับรู้ (Perception)*. สืบค้นจาก https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Yr8_eF63lwUJ:https://www.gotoknow.org/posts/7409&cd=1&hl=th&ct=clnk&gl=th.
- อนินทร์ วาริรัตนกุล และพัชราภรณ์ เกษะประกร. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว ทัศนคติและพฤติกรรมต่อยาเสพติดของวัยรุ่น* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อติพงษ์ ตันศิริ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณีอำเภอแกลง จังหวัดระยอง* (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรณพ กาวิกุล. (2556). *การพัฒนารูปแบบและกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนของตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ในพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 5* (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2551). *กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอช อาร์เซ็นเตอร์.
- อาภาพร เผ่าวัฒนา และคณะ. (2554). *การสร้างเสริม สุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน: การประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: หจก. คลังนานาวิทยา.
- เอกรัตน์ หามนตรี. (2561). ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 5(2), 434-451.
- เอี่ยมเดือน ไชยหาญ. (2542). *ลักษณะเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Becker, G.S. (1979). An equilibrium theory of the distribution of income and intergenerational mobility. *Journal of Political Economy*, 87(6), 1153-1189.
- Brommel, B.J. (1996). *Family communication: Cohesion and change*. New York: Harper & Row.
- Cary, L.J. (1976). *The role of the citizen in the C.D. process: Community development as am process*. Columbia: University of Missouri Press.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Creighton, J.L. (2008). *The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement*. Jossey Bass Publisher.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta G: Georgia State University.
- Fishbein, M. and Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Green, L.W. and Other. (1980). *Health Education Planning A Diagnostic Approach*. California: Mayfield Publishing Company.
- Keith, D. (1972). *Human Behavior at Work: Human relation and Organization Behavior. Fourth edition*. New York: McGraw-Hill Co.
- Yamane, T. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย
จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อ
การปฏิบัติงานหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยจะรักษาไว้เป็นความลับ กรุณาตอบ
แบบสอบถามนี้ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

นายณัฐพล แผลมทองกลาง

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพที่แท้จริงของท่านและเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ

1.1 ชาย1.2 หญิง

2. อายุ

2.1 18-35 ปี2.2 36-45 ปี2.3 46-55 ปี2.4 55 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

3.1 ประถมศึกษา3.2 มัธยมศึกษา/ปวช.3.3 อนุปริญญา/ปวส.3.4 ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

4.1 เกษตรกรรม4.2 ค้าขาย4.3 รับจ้างทั่วไป4.4 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ4.5 นักเรียน/นักศึกษา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับของการมีส่วนร่วมเพียงข้อละ 1
คำตอบ โดยกำหนดระดับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
มากที่สุด

มาก หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มาก

ปานกลาง หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปานกลาง

น้อย หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด น้อย

น้อยที่สุด หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
น้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด					
1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					
1.1	ติดตามข่าวสารยาเสพติดจาก การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในชุมชน				
1.2	รับรู้ข่าวสารทางยาเสพติดจากสื่อ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ และสังคม ออนไลน์				
1.3	ได้รับรู้ข่าวสารยาเสพติดได้จากสื่อ หนังสือพิมพ์ และวารสารอื่น ๆ				
1.4	รับรู้ข่าวสารการปราบปราม ยาเสพติดจากหน่วยงานราชการ				
1.5	ติดตามข่าวสารยาเสพติดจากผู้นำ ชุมชน				
2. ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด					
2.1	อยากให้คนในชุมชนและเยาวชน ห่างไกลยาเสพติดและเกิดการพัฒนา				
2.2	ต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่นของตนเองปลอดยาเสพติด				

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3	มีความสนใจด้านข้อมูลข่าวสารหรือนโยบายภาครัฐและให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติด					
2.4	เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะแนวทางในการป้องกันยาเสพติด					
2.5	ยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายที่ทำให้สังคมเสื่อมโทรมและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ จึงควรมีการป้องกันและแก้ไข					
3.	ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน					
3.1	มีการพัฒนาและสร้างเครือข่ายชุมชนปลอดยาเสพติด					
3.2	ใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติด					
3.3	แลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ระหว่างชุมชนในการป้องกันยาเสพติด					
3.4	ร่วมกันเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดในรูปแบบของเครือข่ายชุมชนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
3.5	มีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายชุมชนในการลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัด					
4.	ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน					
4.1	ผู้นำชุมชนแจ้งข้อมูลข่าวสารในการรณรงค์ป้องกันปัญหา ยาเสพติด					

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2	ผู้นำชุมชนกระตุ้นให้มีประชาชนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่หน่วยงาน					
4.3	ผู้นำชุมชนโน้มน้าวให้ผู้ที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดกลับใจเป็นคนดี หรือสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
4.4	ผู้นำชุมชนให้ความอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการป้องกันยาเสพติด					
4.5	ผู้นำชุมชนประกาศเจตนารมณ์ในการเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด					
5.	ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ					
5.1	ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับหน่วยงานราชการ					
5.2	ฝ่ายปกครอง ตำรวจ มีการร่วมกับผู้นำชุมชนในการลงพื้นที่ปราบปรามยาเสพติดอย่างเข้มงวด					
5.3	เมื่อเกิดผู้ติดปัญหายาเสพติดสามารถแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานนำเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
5.4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในการดำเนินการจัดกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในชุมชน					
5.5	จัดหาสถานที่ให้ผู้ติดยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด					
1.	การมีส่วนร่วมวางแผน				
1.1	มีส่วนร่วมในการวางแผนนำผู้ที่ติดยาเสพติดเข้ารับการรักษาอย่างถูกต้อง				
1.2	มีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการทำงานป้องกันยาเสพติด				
1.3	ร่วมเสนอข้อคิดเห็นในการป้องกันยาเสพติดที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน				
1.4	มีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและเสนอแนวทางในการป้องกันยาเสพติด				
1.5	ให้ข้อมูลที่เป็นความจริงในชุมชนเพื่อวางแผนป้องกันปัญหายาเสพติด				
2.	การมีส่วนร่วมดำเนินการ				
2.1	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้นให้ความร่วมมือและข้อมูลที่แท้จริง				
2.2	ร่วมเป็นคณะกรรมการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเสนอความคิดเห็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด				
2.3	ช่วยกันสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวของตนเองไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด				

รายการ		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4	ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดทุกชนิด					
2.5	ร่วมประกาศเจตนารมณ์ ในการต่อต้านยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ					
3.	การมีส่วนร่วมประเมินผล					
3.1	ประเมินผลความคืบหน้า ในการลงพื้นที่กวาดล้าง ยาเสพติด					
3.2	คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการ ประเมินความสำเร็จของ โครงการป้องกันยาเสพติด ยาเสพติด					
3.3	มีการประเมินหมู่บ้านปลอด ยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ					
3.4	ร่วมประเมินผลการส่งผู้ติด ยาเสพติดในชุมชนเข้ารับ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม					
3.5	ประเมินผลคนในครอบครัว ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด					

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

.....

.....

.....

2. ปัจจัยด้านทัศนคติของประชาชน

.....

.....

.....

3. ปัจจัยด้านเครือข่ายชุมชน

.....

.....

.....

4. ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน

.....

.....

.....

5. ปัจจัยด้านการส่งเสริมจากภาครัฐ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ข้อมูลที่ได้รับ ถือเป็นผลงานทางวิชาการและจะใช้เฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น
จะไม่มีผลเสียหาย ต่อท่านผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น

2. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

2.2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

1. ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....
2. ตำแหน่ง.....
3. วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 2 การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าควรมีแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ข.1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
X1	+1	+1	+1	3	1
X2	+1	+1	+1	3	1
X3	+1	+1	+1	3	1
X4	+1	+1	+1	3	1
X5	+1	+1	+1	3	1
X6	+1	+1	+1	3	1
X7	+1	+1	+1	3	1
X8	+1	+1	+1	3	1
X9	+1	+1	+1	3	1
X10	+1	+1	+1	3	1
X11	+1	+1	+1	3	1
X12	+1	+1	+1	3	1
X13	+1	+1	+1	3	1
X14	+1	+1	+1	3	1
X15	+1	+1	+1	3	1
X16	+1	+1	+1	3	1
X17	+1	+1	+1	3	1
X18	+1	+1	+1	3	1
X19	+1	+1	+1	3	1
X20	+1	+1	+1	3	1
X21	+1	+1	+1	3	1
X22	+1	+1	+1	3	1
X23	+1	+1	+1	3	1
X24	+1	+1	+1	3	1
X25	+1	+1	+1	3	1
Y1	+1	+1	+1	3	1
Y2	+1	+1	+1	3	1
Y3	+1	+1	+1	3	1
Y4	+1	+1	+1	3	1
Y5	+1	+1	+1	3	1
Y6	+1	+1	+1	3	1

(ต่อ)

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	ค่าเฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
Y7	+1	+1	+1	3	1
Y8	+1	+1	+1	3	1
Y9	+1	+1	+1	3	1
Y10	+1	+1	+1	3	1
Y11	+1	+1	+1	3	1
Y12	+1	+1	+1	3	1
Y13	+1	+1	+1	3	1
Y14	+1	+1	+1	3	1
Y15	+1	+1	+1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ ค.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

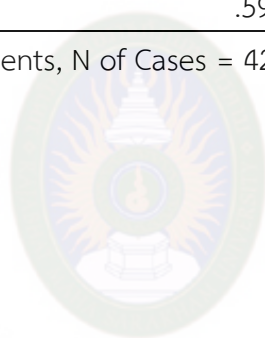
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
X1	.583
X2	.325
X3	.378
X4	.259
X5	.746
X6	.355
X7	.459
X8	.535
X9	.568
X10	.493
X11	.372
X12	.438
X13	.592
X14	.431
X15	.583
X16	.467
X17	.514
X18	.534
X19	.746
X20	.583
X21	.535
X22	.568
X23	.493
X24	.372
X25	.438
Y1	.493
Y2	.372
Y3	.583
Y4	.325
Y5	.378

(ต่อ)

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
Y6	.259
Y7	.746
Y8	.355
Y9	.459
Y10	.535
Y11	.568
Y12	.493
Y13	.372
Y14	.438
Y15	.592

หมายเหตุ: Reliability Coefficients, N of Cases = 42, N of Items = 40, Alpha = .900

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ณัฐพล แหลมทองกลาง, ยุภาพร ยุภาศ และภักดี โพธิ์สิงห์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด.
วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(1), 283-294.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายณัฐพล แหลมทองกลาง
วันเกิด 21 พฤศจิกายน 2521
สถานที่เกิด เลขที่ 18 หมู่ที่ 9 ตำบลโนนสง่า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45190
ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ 18 หมู่ที่ 9 ตำบลโนนสง่า อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 45190
สถานที่ทำงาน ที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2545 บริหารธุรกิจ (บธ.บ.) สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
พ.ศ. 2554 นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) สาขาวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2566 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY